

Täysistunto

Torstai 9.10.2025 klo 16.00—20.55

5. Kulttuuripoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 8/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2025 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt päätetään sivistysvaliokunnan mietinnön SiVM 5/2025 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Sivistysvaliokunnan puheenjohtajan Tuula Haataisen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Sen jälkeen tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitielle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voidaan käydä debattia, jos siihen on tarvetta.

Palautekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, olkaa hyvä. Esittelypuheenvuoro, kymmenen minuuttia.

Keskustelu

17.56 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää käsiteltävänä olevaa kulttuuripoliittista selontekoa tervetulleena avauksena kulttuuripoliitiikan toimien suuntaamiseksi vuoteen 2040 mennessä. Selonteko on laadukkaasti ja laajasti valmisteltu politiikkaohjelma, jota muut toimialakohtaiset strategiat täydentävät.

Sivistysvaliokunta aloitti kulttuuripoliittisen selonteon käsittelyn 27. päivä helmikuuta tänä vuonna yhteisesti pidetyllä julkisella kuulemisella, jonka jälkeen valiokunta kuuli lukuisia eri tahoja. Käsittelyssä oleva mietintö valmistui ennen kesätaukoa.

Mietinnössään valiokunta korostaa asiantuntijalausunnoissa todettuun yhtyen, että kulttuuri ei ole yhteiskunnan erillinen saareke vaan peruskallio, jonka päälle yhteiskuntamme monilta osin rakentuu. Kulttuurilla ja taiteella on paitsi itseisarvo myös monia myönteisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin ja yhteisten arvojemme vaalimiseen.

Taide ja kulttuuri lisäävät vuoropuhelua eri ihmisryhmien välillä sekä tukevat integraatiota ja yhteisöllisyyttä. Kulttuurilla sekä luovilla aloilla yleisemminkin on myös taloudellinen merkitys ja siihen liittyvää hyödyntämätöntä potentiaalia paljon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Tällaisina geopolittisesti epävarmoina aikoina taiteella ja kulttuurilla on myös kansakunnan henkistä kestävyyttä ja yhteenkuuluvuutta ylläpitävä vaikutus. Senkin vuoksi on tärkeää, että suomalainen kulttuurielämä pysyy vakaalla perustalla ja on myös henkisen huoltovarmuuden takaajana.

Valiokunta painottaa, että selonteon toimeenpanosuunnitelmalla on ratkaiseva merkitys selonteossa esitettyjen tavoitteiden toteuttamisessa. Toimeenpanosuunnitelma tulee valmistella ja toteuttaa osallistamalla laajasti eri toimijoita sekä poikkihallinnollisesti ministeriöiden ja alan muiden toimijoiden kanssa. Valiokunta pitää kulttuurin laaja-alaista käsitystä kannatettavana ja katsoo, että sen tulisi olla selonteossa esitettyäkin laajempi. Esimerkiksi kulttuuriperintö pitää nähdä myös itseisarvoisena voimavarana, eikä vain kulttuurin arvoketjun raaka-aineena. Keskeisiä kulttuuriperintötoimijoita ovat myös selonteossa vähäiselle huomiolle jääneet arkistot ja museot. Näiden lisäksi selonteon toimeenpanossa tulee huomioida myös kirjastot ja muutkin kulttuurin ja sen esille tuomisen sillanrakentajina toimivat tahot, kuten galleristit, kuraattorit, agentit, tuottajat, kääntäjät, taittajat ynnä muut vastaavat toimijat. Ne tukevat kulttuurin arvoketjua siten, että luovan alan tekijät voivat keskittyä siihen osaan, jossa he voivat parhaiten toteuttaa osaamistaan ja luoda arvoa eniten.

Valiokunta ehdotti mietinnössään täysistunnon hyväksyttäväksi kannanoton, jossa on yhteensä 12 kohtaa toimenpidesuunnitelman valmistelussa huomioon otettavaksi. Ensimmäisessä kohdassa edellytetään, että hallitus antaa kevätistuntokauden 2026 loppuun mennessä sivistysvaliokunnalle selvityksen selonteon toimeenpanosuunnitelmasta, jonka valmisteluun otetaan mukaan kulttuurin ja luovien alojen toimijat ja jonka valmistelussa huomioidaan sivistysvaliokunnan mietinnössään esittämät kannanotot ja muut huomiot.

Valiokunta ehdottaa kannanotossaan myös, että selonteon toimeenpanosuunnitelmassa sitoudutaan konkreettisiin ja pitkäjänteisiin toimiin taiteen ja kulttuurin rahoitustason nostamiseksi ja kulttuurin elinvoimaisuuden vahvistamiseksi. Valiokunnan näkemyksen mukaan pyrkimykset vahvistaa kulttuuri- ja luovien alojen julkista rahoitusta ja rakenteita sekä lisätä rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä ovat olennaisia, jotta kulttuuri-ala pystyy voimistumaan ja kasvamaan entisestään.

Valiokunnan mukaan kulttuuri- ja luovien alojen taloudellinen potentiaali tulisi tunnistaa entistä enemmän investointikohteena ja arvonalustajana. Samoin alan liiketoimintaedellytyksiin panostaminen tulee nähdä kannattavana ja kasvua luovana investointina. Luovien alojen kasvustrategialla on tärkeä merkitys, ja sitä tulee toimeenpanna vuorovaikutteisesti kulttuuripoliittisen selonteon kanssa. Valiokunta kannustaa muun muassa kulttuurista ja luovilta aloilta yleisemminkin syntyvän aineettoman omaisuuden nykyistä parempaa tunnistamista ja hyödyntämistä sekä myös kulttuuriviennin edellytysten pitkäjänteistä ja tavoitteellista turvaamista.

Kulttuuri kuuluu kaikille taustasta riippumatta. Kulttuurin kestävä perusta edellyttää sen saatavuudesta ja saavutettavuudesta huolehtimista riittävin toimenpitein. Valiokunnan mielestä tuleekin tunnistaa paitsi kulttuurin ja taiteen ajankohtaiset erityispiirteet myös alueelliset ja paikalliset ominaispiirteet sekä yhdenvertaisuus. Nämä tekijät vaikuttavat myös kulttuurin ja taiteen tekijöiden edellytyksiin tehdä työtään.

Valiokunta on kiinnittänyt erikseen huomiota lasten ja nuorten taide- ja kulttuuripalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseen. On luotava malleja, joiden avulla perheen varallisuudesta riippumatta pitkäjänteiset kulttuuri- ja taideharrastukset ovat mahdollisia kaikille lapsille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Kulttuurin arvoketjun elinvoima nojaa taiteilijoiden toimintaedellytysten ylläpitoon ja kehittämiseen. Onkin tärkeää turvata taiteen vapaus. Sitä pitää rahoitusjärjestelmän myös tukea samoin kuin tekijänoikeuksia tietenkin osana taiteentekijöiden oikeusturvaa. Toimiva tekijänoikeusjärjestelmä edellyttää oikeuksien tehokasta täytäntöönpanoa myös tekoälyn aikakaudella.

Näin ollen tässä mietintömme lyhyesti esiteltynä, arvoisa puheenjohtaja. Tähän mietintöön sisältyy myös kaksi vastalauseetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten ministeri Talvitie, 5 minuuttia.

18.03 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Kulttuuri on jokaisen oikeus. Kulttuuri kuuluu kaikille. Kulttuuri on myös yhteiskuntamme muutosvoima, osa kansallista infrastruktuuria, joka vahvistaa yhteisöllisyyttä, hyvinvointia, turvallisuutta ja taloutta. Kulttuuri on myös henkisen kriisinkestävyysperusta ja keskeinen tekijä kestävä kehityksen edistämiseksi. Tässä ajassa taiteella ja kulttuurilla on erityisen suuri tarve. Ala on edelleen elpymässä koronavuosien jälkeen, minkä lisäksi maailma mylertää lähellämme, ja Euroopassa käydään raakalaismaista hyökkäyssotaa Ukrainaa vastaan.

Kulttuuripoliittinen selonteko on valmisteltu poikkeuksellisen laajasti. Yli 1 000 ihmistä osallistui sen valmisteluun eri puolilta Suomea, ja lausuntokierros keräsi 280 lausuntoa. Tämä kertoo siitä, että kulttuuripoliittikka koskettaa meitä kaikkia, ja keväällä tässä salissa kulttuuripoliittinen keskustelu oli laajaa, kun käytiin selonteon lähetekeskustelua, ja se ainakin omalta kymmenenvuotiselta kansanedustajauraltani oli kaikkein laajinta kulttuuripoliittista keskustelua.

Olemme opetus- ja kulttuuriministeriössä paneutuneet sivistysvaliokunnan kesäkuussa valmistuneeseen mietintöön. Kiitos siitä puheenjohtaja Haataiselle ja koko valiokunnalle. Mietintö on kattava ja laaja, ja se näkyy, että olette paneutuneet työhönne.

Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan mietinnössä on monia tärkeitä painopisteitä. Mietinnössä korostuvat luovan alan kasvu, kulttuurin saavutettavuus, saatavuus ja osallisuus, tekijöiden asema ja toimeentulo, kulttuuriperintö ja henkinen kriisinsietokyky, lasten ja nuorten mahdollisuudet harrastaa ja kokea taidetta ja kulttuuria — senpä takia on muun muassa hyvä, että Suomen harrastamisen malli saa lisärahoitusta ja se laajennetaan myös toiselle asteelle — sekä kulttuurin vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen.

Eduskunnan käsittelyn jälkeen käynnistyy toimeenpanosuunnitelman laatiminen eli niin sanottu varsinainen työvaihe. Siinä 2040-luvulle saakka ulottuvat tavoitteet konkretisoituvat toimenpiteiksi. Tämä työ käynnistyy itse asiassa heti ensi viikolla aloitusseminaarissa. Suunnitelmassa eri toimenpiteet aikataulutetaan ja katsotaan niille vastuutahot. Toimeenpanosuunnitelma on lupaus pitkäjänteisestä työstä yli vaalikausien. Se tulee sisältämään eduskunnan kannan mukaisia konkreettisia toimia, joita voivat olla esimerkiksi monivuotiset rahoitusmallit, kannustimet kulttuurin kokemiseen, välittäjäportaana vahvistamisen toimenpiteet ja kansainvälisyysasiat.

Arvoisa puhemies! Kulttuuri on investointi tulevaisuuteen. Se luo kasvua, vahvistaa demokratiaa ja lisää hyvinvointia. Nyt on aika varmistaa, että tämä investointi tehdään viisaasti ja vaikuttavasti. Kutsun teidät kaikki mukaan tähän työhön yhdessä kulttuurialan toimijoiden ja koko yhteiskunnan kanssa. Haastan puolueet ja edustajat täällä tänään yhdessä tarttumaan meille niin arvokkaaseen kulttuuriin ja taiteeseen. Se on kansakuntamme sy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

vimmän olemuksen sykkivä sydän. Vain yhteistyöllä voimme varmistaa, että kulttuuri on jatkossakin Suomen vahvuus. Sananlaskua lainatakseni: jos haluat kulkea nopeasti, tee se yksin, mutta jos haluat kulkea pitkälle, tee se yhdessä.

Arvoisa puhemies! Aivan tähän loppuun yksi ajankohtainen asia. Aiemmin budjettiriihessä päätettyä yritystukileikkausta ei tulla kohdistamaan elokuva-alan tukiin eikä siis taiteen ja kulttuurin avustuksiin. [Marko Kilpi: Loistavaa!] Hallitus on sitoutunut hakemaan marraskuun täydentävässä budjettiesityksessä ratkaisun, jolla aiemmin päätetty säästö kohdennetaan uudelleen. — Kiitos. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Todella hieno uutinen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt sitten ryhmäpuheenvuorot. — Edustaja Päivärinta.

18.07 Susanne Päivärinta kok (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun minä puhun kulttuurista, ajattelen sitä pientä tyttöä, joka odottaa jälleen äitiä kotiin, seuraamaan vain kirjaston kirja, jossa hylätty lapsi liittää Lapin taivaalla kuin hento voikukan höytykkä. Mielikuvituksen voimalla kaikki on mahdollista. Pilvet puhuvat. Kirjan lapsi löytää ystävän. Ei tarvitse itkeä itseään uneen. Kirja sylissään tuo pieni tyttö uskoo, että myös hän voi selvitä.

Kulttuuri on muistutus siitä, ettemme me ole yksin, tarinamme nivoutuvat yhdeksi. Meille kokoomuksessa kulttuuri on sivistysvaltion tunnusmerkki ja osallisuus kulttuuriin sivistyksen perusta. Kulttuuri on voima, joka muuttaa maailmaa. Kulttuuri on myös turvallisuutta, resilienssiä ja henkistä huoltovarmuutta. Kun maailmalla myllertää, kulttuuri pitää meidät koossa. Se rakentaa siltoja, ei muureja. Kulttuuri ei ole vasemmiston monopoli, eikä kulttuuri saa olla harvojen etuoikeus eikä luksustuote. Ei, kulttuuri kuuluu ihan kaikille, ihan jokaiselle.

Arvoisa puhemies! Edellisestä kulttuuripoliittisesta selonteosta on kulunut liki 15 vuotta. Silloin maailma oli toisesta toinen. On upeaa, että kokoomuslaisen pääministeri Orpon johdolla hallitus on laatinut uuden selonteon, joka ulottuu 2040-luvulle saakka. Nyt kulttuuri nostetaan sinne, minne se kuuluu: kansallisen strategian ytimeen. Olikin jo korkea aika linjata uudestaan suomalaiselle yhteiskunnalle parhaita mahdollisia kasvun vaihtoehtoja ja painopisteitä kulttuuripolitiikan saralla. Ja niin kuin saimme äsken kuulla ministeri Talvitietä, tämän päivän huippu-uutinen on se, että aiemmin päätetyt 7,8 miljoonan euron leikkaukset eivät kohdistu Elokuvasäätiön tukiin. Elokuvalta ei leikata ensi vuonna — ei leikata. Ja totta kai olen tästä erityisen iloinen. Mutta on silti hyvä muistaa, että kulttuuri kukoistaa vain kestävässä taloudessa Suomessa, ei koskaan yksin tukien varassa.

Arvoisa puhemies! Me sanomme kokoomuksessa: kaikkien lasten ja nuorten on päästävä taiteen ja kulttuurin äärelle — tekijöiksi ja kokijoiksi. Siitä me emme tingi. Me sanomme myös: Luovien alojen kasvumahdollisuudet on turvattava. Kulttuuri on tärkeä investointi. Kulttuurin rahoitus- ja kannustinmalleja on kehitettävä niin, että ovet avautuvat myös yksityiseen ja kansainväliseen rahoitukseen. Ja me sanomme vielä tämän: kokoomus on sitoutunut luovan talouden kasvustrategiaan, joka sisältää julkisen sektorin toimenpiteitä luovan talouden yritysten kasvun ja kansainvälistymisen mahdollistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Kuten selonteossakin todetaan, tulee kulttuuriin panostaessa ottaa huomioon erityisesti kulttuurin tekijät, ne ihmiset, joiden ansiosta me saamme nauttia kulttuurista ja taiteesta. Digitaalinen murros, tekoäly ja suoratoistopalvelut haastavat audiovisuaalisen alan, musiikin ja kirjallisuuden sekä myös ansaintalogiikan. Me kokoomuksessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

tuemme vahvasti sitä, että noille aloille kehitettävät kasvua vauhdittavat mallit tulevat olemaan keskeisiä panostuksia. Tekijänoikeuksien suoja on varmistettava tekijöille.

Yksittäisenä asiakirjana tämä selonteko ei vielä muuta mitään. Vasta kun me kaikki tässä salissa ja kaikki suomalaiset yhdessä toteutamme sitä, selonteko muuttuu todeksi.

Arvoisa puhemies! Kun minä puhun kulttuurista, en tee sitä vain poliittisena päättäjänä vaan entisenä pitkän linjan luovan alan työntekijänä, joka on myös käsikirjoittanut ja ohjannut useita tv-dokumentteja, sanoittanut musiikkia. Minä tiedän, miltä freelancerin ja yrittäjän epävarmuus tuntuu: riittävätkö rahat, meneekö seuraava projekti läpi, löytääkö teos yleisönsä, lyttääkö kritiikki? Tiedän myös sen kiitollisuuden tunteen, kun kirjan lukijat ja kuuntelijat kertovat itkeneensä, kertovat nauraneensa tarinan äärellä. Silloin vasta ymmärtää, mitä kulttuuri todella on. Se ei ole vain ammatti, se ei ole vain ala. Se on yhteys ihmisten välillä, kokemus ja tunne, joka ylittää tekijän ja teoksen. Siksi minä toivon, että tässä salissa ei käytetä kulttuuria lyömäaseena vaan yhteisenä voimavarana ja teemme kaikki yhdessä töitä sen eteen, että suomalainen kulttuuri elää ja kukoistaa jatkossakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

18.13 Pekka Aittakumpu ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen kulttuuri ja identiteetti ovat perussuomalaisen politiikan ytimessä. Niiden keskiössä on rakas äidinkielemme suomi, yhteiset suomalaiset arvot, ahkeruus, rehellisyys ja sisu, ja se perintö, jonka äidit ja isät sekä isovanhemmat ovat meille antaneet. Kulttuuri elää perheissä ja arjessa, saunassa, mökeillä ja juhlissa. Se on kansallisten kertomusten jatkumo, ja perussuomalaiset haluavat ylläpitää sitä.

Suomalaiseen kulttuuriin kuuluvat myös kristillisyydestä kumpuavat perinteet, kuten joulujuhlat ja Suvivirsi. Perinteet elävät ja muuttuvat ajassa, mutta niiden kautta säilytämme yhteyden aiempiin sukupolviin ja kansamme historiaan. Suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri, aina lukutaidon merkityksestä hyvinvointivaltion ajatukseen, nousevat historiallisesti kristillisyydestä, ja myös tämä on kiistaton osa suomalaista tarinaa.

Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa kuullaan myös toisenlaisia tarinoita. Osa oppositiosta on kertonut synkkää satua kulttuurin tuhosta. Puheista ovat puuttuneet vain heinäsiirkkaparvet ja vedenpaisumus. Me emme tarvitse tällaista maailmanlopun kuvastoa, vaan tarvitsemme vastuunkantoa. Edellisellä hallituskaudella sillä jo surullisenkuuluisalla fläppitaululla luki ”rahaa on”. Nyt lähestulkoon kaikki ovat havahtuneet siihen, että todellisuus on kuitenkin aivan toinen, ja perussuomalaiset kyllä oppositiossa yrittivät siitä muistuttaa. Rahaa ei ollut, oli vain velkaa. Nyt tämä hallitus työskentelee talouden kuntoon saatamiseksi, jotta myös kulttuuri voisi pitkällä aikavälillä hyvin.

Kun puhutaan kulttuuripolitiikasta, puhutaan myös yhteisestä kukkarosta ja sen rahojen käytöstä. Kulttuuripolitiikka ei ole mikään muista asioista irrallinen, erillinen muistomerkki keskellä tyhjää toria, vaan se on osa laajempaa teosta, joka tulee yhdessä sommitella tasapainoiseksi ja vahvaksi kokonaisuudeksi. Tällaista kulttuuripolitiikkaa perussuomalaiset ajavat. Kulttuuripolitiikka on osa samaa kokonaisuutta, johon kuuluvat esimerkiksi talous ja turvallisuus. Kun maalla on rajalliset varat, myös kulttuurin rahoitusta joudutaan punnitsemaan tarkkaan. Julkisen talouden tasapainottaminen on ikävää, mutta välttämätöntä. Tästä huolimatta kulttuuria Suomessa tuetaan. Valtio ja kunnat rahoittavat sitä yli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

miljardilla eurolla vuodessa. Emme tarvitse populistista pelottelua kulttuurin tuhosta, vaan rohkeutta tehdä vaikeita päätöksiä vaikeina aikoina.

Arvoisa rouva puhemies! Pieni viisimiljoonainen kansa ja sen pieni suomen kieli tarvitsevat myös kulttuurilleen tukea yhteisestä kansan kukkarosta. Me perussuomalaiset ymmärrämme tämän. Ymmärrämme myös sen, että kaikkeen ei tällä hetkellä ole varaa. Suomi on velkaantunut, ja talous ei ole kasvanut 18 vuoteen. Syitä tälle voidaan löytää edellisten hallitusten vastuuttomasta taloudenpidosta, jossa kansalaisten verovaroja on kaadettu roppakaupalla ulkomaille, korruptoituneeseen kehitysapuun, toissijaisiin menoihin sekä muihin tavallisen kansalaisen kannalta jopa kummallisiin menokohteisiin. Eikä sovi unohtaa tässä kohtaa sitä kansantaloutemme surullisinta satukertomusta eli eurovaluuttaa, josta koituu meille taloudellista haittaa joka ikinen päivä. Kun ei ole omaa kelluvaa valuuttaa, mikä joustaisi maailman myrskyissä, näkyy se väistämättä talouden eri osa-alueilla.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset Suomen kulttuurimyönteisimpänä puolueena puolustaa suomen kieltä, suomalaista identiteettiä, suomalaisia arvoja sekä lasten ja nuorten mahdollisuuksia kasvaa kulttuuriin vaikkapa harrastusten kautta. Samalla pidämme kiinni siitä, ettei ole veronmaksajan velvollisuus rahoittaa ihan kaikkea aikuisten harrastustoimintaa. Myös kansalaiset ymmärtävät tämän ja antavat sille tukensa. Kyselytutkimusten mukaan selvä enemmistö suomalaisista hyväksyy säästöt kulttuurimenoissa.

Arvoisa puhemies! Kulttuuripoliittisen selonteon tarkoitus on osoittaa meille päättäjille suuntaviivoja kauas tulevaisuuteen ja yli hallituskausien. Perussuomalainen eduskuntaryhmä on tyytyväinen siihen, että sivistysvaliokunnan mietinnössä nostetaan kaiken muun ohella esiin myös puhdas luonto, metsästys-, kalastus- ja eränkäyntikulttuuri sekä kansallinen ruokakulttuuri ja kulttuurihistoriallisesti merkittävä, tärkeä rakennusperintö. Nimitäin siinä maailmassa, jossa Eduskuntatalon pylväitä töhritään, on perussuomalaista kulttuuripolitiikkaa pitää pylväät pystyssä suomalaisuuden, suomen kielen ja yhteisten arvojemme tueksi.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä toivottaa hyvää Aleksis Kiven ja suomalaisen kirjallisuuden päivää, jota vietämme huomenna. Siniristiliput liehukoot.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

18.18 **Pia Viitanen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kulttuuripoliittinen selonteko on merkittävä, hyvä ja kunnianhimoinen asiakirja. Mutta heti alkuun on kuitenkin sanottava, että minua häiritsee suunnattomasti se ristiriita, mikä vallitsee selonteon tavoitteiden ja hallituksen tähänastisten toimien välillä. Orpon hallituksen kohtuuttomat leikkaukset ja veronkiristykset ovat jo tehneet kulttuurille ja sen toimijoille suunnatonta vahinkoa.

Olen usein sanonut, että jos valtiontalous olisi rantapallon kokoinen, niin kulttuurin rahat olisivat pingispallo. Ja vaikka koko pingispallo otettaisiin pois, ei rantapallo pelastuisi, päinvastoin: ilmat lähtisivät.

Puhemies! Vielä keväällä hallituksen puoliväliriihen yhteydessä kulttuuriministeri Talvitie sanoi, ettei kulttuurille ole tulossa uusia leikkauksia. Olimme todella huolissamme siitä, kun syksy saapui, että näitä leikkauksia uhkasi tulla peräti kymmenen miljoonan edestä. Olen, puhemies, tyytyväinen, että tässä kohtaa voin todeta, että juuri kuulimme sen suhteen huojentavan uutisen, On hyvä, että tätä uhkaa kymmenen miljoonan uudesta leikkauksesta ei tulla toteuttamaan, siitä kiitos ministerille. Pidän selvänä, että varmasti tämä tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

koittaa myös sitä, että koko tämä kulttuurin kymmenen miljoonan leikkaus perutaan. Ei toivottavasti tapahdu niin, että näitä muita kulttuurin tukia sitten yhtään nipistettäisiin. Nimitäin on niin, puhemies, että nämä kulttuurin leikkaukset myös sillä tavalla näkyvät, että tulevaisuudessa leikataan myös kuntien valtionosuuksia ja kuntien verotulot pienenevät, ja se myös omalta osaltaan uhkaa vähentää kuntien mahdollisuutta tukea kulttuuripalveluja.

On sulaa hölmöyttä leikata kulttuurista. Investoinnit kulttuuriin tulevat moninkertaisesti takaisin, ja kaikki leikkaukset tyrehdyttävät sitä kauan toivottua kasvua ja elinvoimaa. On ikävää, jos omin toimin lyödään jarrua kasvulle. Siten uusia työpaikkoja ei tule, niitä silloin menee.

Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan mietinnön kannanotot ovat tärkeitä. Niiden tulee ohjata jatkotyötä, ja ne on sisällytettävä toimeenpanosuunnitelmaan. Niissä esille nostetut painopisteet vahvistavat käsitystä kulttuurista sekä hyvinvoinnin ja yhteiskunnallisen eheyden perustana että kasvun moottorina. Tarvitsemme entistä poikkihallinnollisempaa kulttuuripolitiikkaa, jossa kulttuuri ymmärretään sekä arvona että välineenä henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin vahvistamiseen, luovuuden edistämiseen, oppimistulosten parantamiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn sekä kasvun, työllisyyden ja aluetalouksien vahvistamiseen.

Kulttuuriperinnön säilyttäminen tukee kansallista identiteettiä, yhteisöllisyyttä ja henkistä huoltovarmuutta. Tämä näkökulma korostuu erityisesti kriisien aikana, jolloin kulttuuri toimii yhteiskunnallisen kestävyys- ja toivon ylläpitäjänä. Luovat alat tulee nähdä investointina, osana kansantalouden kasvupotentiaalia innovaatiopolitiikan ja kansainvälisen kilpailukykyyn välineenä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta korostaa kulttuuria jokaisen oikeutena. Kaikilla tulee olla oikeus kokea ja nauttia kulttuurista, harrastaa kulttuuria ja olla luova. Kulttuuri kuuluu kaikille kaikkialla Suomessa. On panostettava alueellisiin rakenteisiin, kuten kirjastoverkoon ja alueellisiin taidelaitoksiin: teattereihin, museoihin, orkestereihin.

Kulttuuri kuuluu kaikille myös lompakon paksuuteen katsomatta. Mainittakoon tässä aivan upea innovaatio: nyt kymmenen vuotta täyttänyt Kaiku-kortti, jolla tiukassa taloudellisessa tilanteessa olevat voivat hankkia muun muassa maksuttomia pääsylippuja kulttuuripalveluihin.

Kulttuuri kuuluu kaikille myös ikään katsomatta. On tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus kulkea käsi kädessä kulttuurin kanssa ja sitä kautta saada hyvät eväät elämään. On huolehdittava kulttuurikasvatuksesta ja taiteen perusopetuksen edellytyksistä ja satsattava lukutaidon parantamiseen. Aivan upea juttu on ollut kasiluokkalaisten Taidetes-taajat. Sen rahoitus tulee turvata, ja päätökset pitää tehdä mahdollisimman nopeasti.

Myös ikäihmisten osallisuus ja mahdollisuudet kohdata ja harrastaa kulttuuria on turvattava.

On myös nähtävä taiteen ja kulttuurin terveys- ja hyvinvointivaikutukset ja kulttuuripalveluiden merkitys sairaaloissa ja hoitolaitoksissa sekä niiden käytön mahdollisuudet syrjäytymisen ehkäisyssä.

Taide ja kulttuuri tarvitsee myös tekijänsä. Taiteilijoiden ja kulttuurintuottajien on hyödyttävä omasta työstään, ja on tärkeää vahvistaa tekijänoikeuksia ottaen huomioon myös digitalisaation ja tekoälyn vaikutukset. Myös toimeentulo on turvattava, ja sosiaaliturvasta on saatava kattava ja turvallisempi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Me SDP:ssä olisimme toivoneet konkreettisia tavoitteita taiteen ja kulttuurin rahoituksen osalta. Olemme sitoutuneet tavoitteeseen nostaa kulttuurin rahoitusosuus yhteen prosenttiin valtion budjetista. Mielestämme nyt on aika laatia yhdessä parlamentaarisesti suunnitelma tähän pääsemiseksi. Tämä, jos mikä, olisi osaltaan myös kasvutoimi, mitä nyt kaivataan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.24 Hanna Kosonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sivistysvaltiossa ei pitäisi olla tarvetta toistella taiteen ja kulttuurin moninaisia merkityksiä yhteiskunnallemme niin taloudellisen, sosiaalisen kuin turvallisuudenkaan kannalta eikä sitä, että taiteella ja kulttuurilla on itseisarvo, ja se on kaiken kasvun perusta. Kulttuuri ilahduttaa meistä jokaista arjen hyvinä hetkinä ja lohduttaa huonoina hetkinä. Se tuo meitä suomalaisia yhteen ja luo tälle maalle identiteettiä.

Keskustan näkemys on, että jokaisella pitää olla oikeus kulttuuriin. Kulttuurin ja taiteen pitää olla kaikkien suomalaisten saavutettavissa tuloista tai asuinpaikasta riippumatta, olipa kyse vähemmistöstä tai enemmistöstä. Kulttuurin avulla vähemmistöt saavat äänensä kuuluviin.

Arvoisa puhemies! Suomen talous ei kasva. Onko yksi syy kasvun sakkaamiseen se, että taiteen, kulttuurin ja luovien alojen mahdollisuuksia niin perinteisten kuin uusienkin alojen vauhdittajina ei ole Suomessa vieläkään tunnistettu? Tapana on ollut, että jokainen hallitus keksii omat selvityksensä luovien alojen kasvattamiseksi, eikä pitkäjänteisyydestä ole tietoaakaan. Luovien alojen pitäisi olla tunnustettu ja käytetty kasvun ja uuden lähde, kiinteä osa elinkeinopolitiikkaa, eikä mikään erikoinen saareke, kuten tälläkin hetkellä se on.

Luovien alojen olisi pitänyt olla kiinteästi mukana esimerkiksi hallituksen teollisuuspoliittisessa selonteossa ja Murrin ryhmän työssä. Nyt kulttuuripoliittinen selonteko ja luovan alan kasvustrategia elävät omaa elämäänsä.

Arvoisa puhemies! Sanoilla pitäisi olla väliä. Selonteko on kirjoitettuna tekstinä unelma ja lupaus tulevasta. Todelliset teot kertovat kuitenkin, ollaanko lupausta lunastamassa vai ei. Konkreettisilla toimilla tahdon kauneus lopulta mitataan.

Arvoisa puhemies! Selonteossa on sanoja, kerrataanpa sitten Orpon hallituksen kulttuuriteot.

Hallitus on leikannut rajusti kulttuurista. Teattereilta, orkestereilta, museoilta, festivaaleilta, taidetapahtumista, konserteista, kulttuuriviennistä ja suomalaisten elokuvien tuotannoista on viety toimintaedellytyksiä. Osa on loppunut kokonaan, alan ammattilaisia on paljon työttömänä. Mahdollisuuksia taiteen ja kulttuurin kokemiseen, kulttuuria ja taidetta, mielten ja sielujen värinää, on vähemmän.

Hallitus myös nosti kulttuuripalvelujen ja kirjojen arvonlisäverokantaa. Pääministeri Orpo on sanonut, että sitä verotetaan enemmän, mitä halutaan vähemmän. Hallitus haluaa siis kulttuuripalveluita ja kirjoja vähemmän. Nyt onneksi kuulimme, että elokuva-alan leikkaukset on peruttu. Toki tätä esitystä ei olisi tänne eduskuntaan pitänyt tuoda ollenkaan, ja tietenkin meidän kysymys nyt on, että mistä tämä 10 miljoonaa lähtee: OKM:n hallinnonalalta vai muualta? Tämä ei ole mitään opposition populistista pelottelua, vaan tämä on viesti ihan sieltä kulttuurikentältä — tänään viimeksi valiokunnassa sitä kuulimme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Arvoisa puhemies! On kysytty, että miten voi olla, että kulttuuriin laitettu euro tuottaisi enemmän euroja takaisin. Oikean elämän esimerkkejä löytyy joka puolelta Suomea, mutta otanpa sen nyt omasta kotikaupungistani Savonlinnasta.

Maailman parhaimmaksi oopperafestivaaliksi valittu Savonlinnan Oopperajuhlat saa avustusta vuosittain 660 000 euroa. Neljä viikkoa kestävä festivaalin aluetaloudellinen vaikutus on 20 miljoonaa euroa, eli rahaa käytetään oopperalippujen lisäksi majoituksiin, matkustamiseen, ruokailuihin, lähialueeseen tutustumiseen ja niin edelleen.

Kuhmossa on kamarimusiikkifestivaali. Se saa tukea valtiolta 200 000 euroa, ja sen vaikutuksiksi on laskettu 4–5 miljoonaa euroa.

Kannattaako tämänkaltaisia monen muunkin elinkeinon mahdollistavia tukia saksia? Keskustan mielestä ei kannata.

Kaikista aloista luovat alat kasvavat maailmassa OECD-maissa nopeimmin. Suomessa kasvu ei ole hiipunut, vaikka muuten talous sakkaa. Suomessa on itse asiassa valtavia mahdollisuuksia luovilla aloilla, mikäli siis haluamme sitä talouskasvua.

Arvoisa puhemies! Kulttuuripoliittinen selonteko lähtee nyt hallituksen hoteisiin, ja seuraavana on laadinnassa toimeenpanosuunnitelma. Vastuullinen hallitus tekisi itsekkin jo tekoja kohti tavoittelemiaan unelmia, mutta olennaista on, että toimeenpanosuunnitelmasta muotoutuu selvä reitti vuoteen 2040 ja siihen näkymään, joka niin kauniisti on selontekoon kirjoitettu, ja yhteistyöhän on tässäkin Suomen voima.

Sivistysvaliokunnan kannanottoon kirjasimme keskustan, kokoomuksen, perussuomalaisten ja sdp:n kesken tavoitteen myös rahoituksen tason pitkäjänteisestä nostosta. Tällä porukalla teimme hyvää yhteistyötä, jota arvostan kovasti. Kun tähtäin on 2040, pitää pysyä pääsemään yhteisymmärrykseen, [Puhemies koputtaa] mikä tarkoittaa toki joustoa suuntaan ja toiseen.

Arvoisa puhemies! Suomalaisia yhdistäville asioille on vaikea laittaa hintaa. Kulttuuri pitää tätä maata koossa. Konkreettisilla teoilla tahdon kauneus mitataan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

18.30 Inka Hopsu vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulttuurin kunnianpaltusta on moni puolue kuuluttanut pitkään, ja selonteko oli todella odotettu niin kulttuurikentällä kuin puolueissa. Haluamme tunnustaa kulttuurin laaja-alaisen merkityksen ja itseisarvon yhteiskunnassa ja saada kulttuurin kukoistamaan ympäri Suomenmaan ja tavoittamaan kaikenlaisia ihmisiä.

Kultur är vårt viktigaste nationella kapital. Det första förslaget i redogörelsen är att säkerställa kulturens framtidssäkra grund.

Arvoisa puhemies! Päädyimme jättämään selonteon mietintöön hyvää mietintötekstiä täydentävän oman vastalauseen. On nimittäin niin, että kauniit puheet eivät riitä. Kulttuuripääoman turvaamiseen tarvitaan konkreettisten toimenpiteiden etenemistä, selkeää stoppia rahoitusleikkauksille ja pitkäjänteistä, luotettavaa näkymää rahoituksen kasvusta, yhteen prosenttiin valtion budjetista.

Vielä keväällä hallitus lupasi, että kulttuurin rahoituksesta ei leikata, mutta kuinka ollaan budjettiesityksessä yllättivät elokuva-alan jättäjäleikkaukset. Sittemmin hallitus siirsi osan leikkauksesta osumaan myös laajemmin taidekentän avustuksiin. Nyt salissa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

saimme kuulla iloisen uutisen, että sekä nämä Taiken leikkaukset, joissa jo kahden vuoden aikana 200 yhteisöä on tippunut viimeisten leikkausten vuoksi pois rahoituksesta, perutaan ja myös nämä elokuva-alan isot leikkaukset perutaan. Ymmärsinkö oikein, että tämä rahoituksen leikkaus ei nyt kohdistu OKM:n mihinkään muuhunkaan kohteeseen? On tärkeää pystyä politiikassa myös korjaamaan virheitään. Kiitos siitä ministerille. On tärkeää, että kulttuurin leikkausura nyt loppuu ja tällaista vastaavaa show'ta emme näe enää seuraavina vuosina.

Arvoisa puhemies! Selonteon tavoite on, että luovan talouden osuus bruttokansantuotteesta on kaksinkertaistunut vuoteen 2040 mennessä — siis kaksinkertaistunut. Tämä on täysin mahdollinen tavoite, johon kannattaa uskoa. Kerrotaan, että korealaiset päättäjät herrätti aikoinaan tekemään kulttuuri-investointeja vertaus siitä, kuinka Jurassic Park -elokuva oli tuottanut enemmän kuin Hyundain autotehtaat tuona vuonna. Loppu on historiaa. K-popin ja korealaisen elokuvan maailmanvalloituskin siis vaati valtion panostuksia.

Juuri järkeviä kasvunäkymiä Suomikin tarvitsee. Verrattuna verrokkimaihimme, kuten Ruotsiin, Suomessa kyetään hyödyntämään aineetonta arvonaluontia verrattain vähän. Alitamme myös Euroopan maiden keskiarvon selvästi. Myös maakuvatutkimuksissa näkyy suomalaisen kulttuurin heikko näkyvyys. Tarvitsemme välittäjäorganisaatioita kipeästi, samoin instrumentteja ja osaamista, joilla brändiksi muuttuminen onnistuu.

Arvoisa puhemies! Kulttuuriala työllistää suoraan ja välillisesti yhteensä 130 000 henkilöä. Kulttuurin panostuksilla on suora vaikutus työllisyyden paranemiseen. Valiokunnan mietinnössä todetaan, että hallitus antaa kevätistuntokauden 26 loppuun mennessä selvityksen selonteon toimeenpanosuunnitelmasta. Suunnitelmassa tulee huolehtia tekijöiden aseman turvaamisesta kehittämällä tekijänoikeuslainsäädäntöä ja ajamalla ajantasaista EU-sääntelyä ja sen käyttöönottoa Suomessa. Tekoäly ja digitalisaatio ilman riittävää sääntelyä ja korvausmekanismeja haastavat perinteiset tekijänoikeudet ja hapertavat taiteilijoiden tulonmuodostusta. Esimerkiksi yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmää ja kirjailijoiden lainauskorvauksia tulee vahvistaa ja ajantasaistaa. Myös näyttelypalkkiomallin korvausten tulisi riittää laajemmalle joukolle. Ei ole suomalaista kulttuuria ilman sen tekijöitä.

Me vihreät vaadimme lisäksi, että niin taiteilijoiden kuin muidenkin kulttuuri- ja luovien alojen toimijoiden toimeentuloa ja sosiaaliturvaa parannetaan. Suuri osa kulttuuri- ja taidealojen työntekijöistä toimii freelancereina tai yrittäjinä ilman vakituista työnantajaa tai työsuhdetta. Yhdistelmävakuutuksen piiriin tulee lisätä apurahataiteilijat ja jatkaa systemaattisesti kehitystä kohti perustuloa. Ensiaskeleena tulee palauttaa työttömyysturvan suojaosat.

Arvoisa puhemies! Kulttuuri luo identiteettiä ja vahvistaa yhteiskunnan ja yksilön resilienssiä vaikeina aikoina. Tämä näkyy siinäkin, että Ukraina tässä tilanteessa nostaa kulttuuribudjettiaan 30 prosentilla. Kulttuuri haastaa päätöksentekoa ja luo hyvinvointia. Molempia näitä tarvitaan. Sanoista teoiksi siis, hyvä hallitus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä. Edustaja Lohikoski.

18.35 **Pia Lohikoski vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime viikonloppuna kävin katsomassa Kansallisteatterissa Lauri Maijalan ohjaaman Täällä Pohjantähden alla. Kolmen osan mittainen tuttu tarina mutta uusi tulkinta Suomen historiasta muis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

tutti jälleen, miten syvälle taide ja kulttuuri voi mennä, miten se voi avata yhteistä muistiamme, itseymmärrystämme, ristiriitojen ja yhtenäisyyden kokemusta.

Taide ja kulttuuri ovat sivistyksen, vapauden ja demokratian ilmentymä. Taiteen ja kulttuurin tekijät ovat meidän kaikkien yhteinen kirjuri ja tulkki, kompassi ja peili. Kulttuurilla ja taiteella on valtavasti positiivisia vaikutuksia hyvinvointiin, osallisuuteen ja eriarvoisuuden ehkäisyyn. Vasemmistoliiton lähtökohta on, että pitkäjänteinen kulttuuripolitiikka on kestävä yhteiskunnan tae. Kulttuurin ja taiteen arvoa ei voi mitata vain euroissa tai vientiluvuissa. Suuria kertomuksia ei kerrota ilman, että meillä on taiteellista ilmaisua ja luovuutta tukeva kulttuuri ekosysteemi. Suuria ei ole ilman pieniä, eikä kulttuuri elä pelkän markkinaehtoisuuden avulla.

Arvoisa puhemies! Kulttuuripoliittisen selonteon suurin ongelma on, ettei se tunnista riittävästi taiteen ja kulttuurin autonomian takaavia toimia. On hyvä, että selonteossa tunnustetaan, että julkisen rahoituksen vastuu on turvata jokaiselle kulttuurin saavutettavuus. Mitä kirjaus todellisuudessa tarkoittaa, kun samalla hallitus leikkaa taide- ja kulttuuritoimijoiden rahoitus pohjaa vuodesta toiseen? Konkreettinen toimeenpanosuunnitelma, jolla tavoitteet olisi tarkoitus toteuttaa, tehdään vasta ensi keväänä. Ilmeisesti hallitus aikookin jättää selonteon kirjausten toimeenpanon muiden huoleksi seuraaville hallituskausille. Hallituksen leikkausten myötä uhan alla ovat teatteri- ja orkesteriverkosto sekä vapaan kentän toimijat, lastenkulttuurikeskukset ja taiteen perusopetuksen saavutettavuus. Nämä leikkaukset on peruttava. Leikkaukset tarkoittavat suljettuja ovia, työttömyyttä ja sitä, että lasten ja nuorten kulttuurikokemukset ja -harrastukset käyvät yhä harvemmillä mahdollisiksi. Kun rahoitus kutistuu ja epävarmuus kasvaa, kulttuuritoimijoilta putoaa pohja toiminnan pitkäaikaiselle suunnittelulle, siis juuri sille, mihin tämä selonteko pyrkii.

Arvoisa puhemies! Ministeri uutisoi äsken, että elokuva-alan leikkaukset on peruttu — hienoa, kiitos! Kiitos, että kuulitte elokuva-alan ja meidän kotimaisen elokuvan ystävien vahvan viestin, että tämä leikkaus olisi suuri virhe, eikä se olisi säästänyt mitään. Sitä ei olisi koskaan pitänyt edes tuoda tänne eduskunnalle. Totesitte uutisessa, arvoisa ministeri, että hallitus etsii lähiviikkoina kohteet, joihin korvaavat leikkaukset kohdistuvat. Lupateko, että hallitus ei hae korvaavia leikkauksia opetus- ja kulttuuriministeriön budjetin sisältä?

Arvoisa puhemies! Jokaisella on oikeus taiteeseen ja kulttuuriin asuinpaikasta tai tulo-
tasosta riippumatta. Kulttuuripolitiikan on oltava yhdenvertaisuuspolitiikkaa. Siksi kulttuuripalveluiden ja taiteen perusopetuksen on oltava kaikkien saavutettavissa, ei vain niiden, joilla on varaa. Kulttuuripolitiikan tehtävänä on turvata taiteen autonomia, ei markkinaehtoistaa sitä. Julkisen vallan on taattava edellytykset vapaalle taiteelle, joka ei taivu poliittiseen tai taloudelliseen ohjaukseen. Vasemmistoliitto esittää, että taiteen ja kulttuurin rahoitus nostetaan prosenttiin valtion budjetista. Se on konkreettinen ja välttämätön tavoite, jos haluamme turvata monimuotoisen kulttuurin Suomessa.

Rahoitus ei yksin riitä. Taidetta ei ole ilman tekijöitä. Taiteilijoiden toimeentulo on kriisissä, ja siksi vasemmistoliitto vaatii reilun taiteen periaatteita mukaan toimeenpanosuunnitelmaan: reiluja palkkioita ja asianmukaista korvausta tehdystä työstä. Taiteilijoiden sosiaaliturva on myös uudistettava. Yhdistelmävakuutus olisi hyvä alku, mutta pitkällä aikavälillä perustulo takaisi luovan työn edellytykset. Lasten ja nuorten kulttuuripalvelut on nostettava keskiöön. Jokaisella lapsella on oikeus taiteeseen ja harrastamiseen, ei vain niillä, joiden perheillä on siihen varaa. Tarvitaan uusi tasa-arvoraha taiteen perusopetukseen sekä kulttuurikasvatussuunnitelmat joka kuntaan. Taidetestaajien ja lastenkulttuurikeskus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

ten toiminta on pelastettava. Kulttuuri kuuluu myös maaseudulle ja pieniin kuntiin. Tarvitsemme strategian liikkuvien kulttuuripalvelujen kehittämiseksi, jotta taide ei keskity vain suuriin kaupunkeihin. Tekijöiden korvauksiin on puututtava. Näyttelypalkkio- ja hyvitysmaksujärjestelmiä on uudistettava, hallituksen kulttuuripalveluiden alv-korotukset peruttava ja kirjat saatava nollaverokantaan. Av-kannustin on vakiinnutettava ja lainauskorvaukset nostettava pohjoismaiselle tasolle. Tekijänoikeudet on turvattava myös tekoälyn aikakaudella.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: selonteko jää tyhjäksi kirjaimeksi, jos samalla leikataan kulttuurin rahoituksesta ja heikennetään edellytyksiä tehdä pitkäjänteistä kulttuuripolitiikkaa. Teen vastalauseen 1 mukaisen kannanottoehdotuksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Edustaja Bergqvist, ruotsalainen eduskuntaryhmä.

18.41 **Sandra Bergqvist r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Den kulturpolitiska redogörelsen visar vägen för ett Finland där konsten och kulturen på 2040-talet är en kraft som stärker, förenar och inspirerar.

Tiedämme RKP:n eduskuntaryhmässä, että kulttuuri ei ole jotain sellaista, mikä tulisi vastata hyvinvoinnin, turvallisuuden ja talouden jälkeen. Kulttuuri on kaiken tämän edellytys. Kulttuuri vahvistaa maamme demokratiaa, muokkaa arvojamme ja auttaa meitä ymmärtämään sekä toisiamme että itseämme. Taiteen kautta käsittelemme vaikeita asioita, hälvennämme ennakkoluuloja ja luomme muutosmotivaatiota. Kulttuuri on investointi yhteiskunnan rakentamiseen, yhteisöömme ja tulevaisuuteemme.

Kulttuuri muutosvoimana tarkoittaa sitä, että tunnistamme kulttuurin merkityksen koko yhteiskunnan kehitykselle. Tarvitsemme taidetta ja kulttuuria oman aikamme tulkitsemiseen, mutta myös tulevaisuuden kuvittelemiseen. Nopeiden teknologisten muutosten, ilmastouhkien ja globaalin rauhattomuuden aikana juuri kulttuuri voi luoda toivoa ja yhteenkuuluvuutta. Uudistumiskyky syntyy luovuudesta, kertomuksista ja ihmisten välisistä kohtaamisista.

Ärade talman! Kulturarbetarna är i nyckelposition. Vi minns hur pandemin blottade de bräckliga strukturer som många konstnärer, frilansare och kulturaktörer verkar inom. Om vi vill att kulturen ska blomstra måste vi ge konstnärer stabila villkor, rättvisa inkomster och tydliga möjligheter att utvecklas. Det kräver reformer: bättre social trygghet, smidigare kombinationsförsäkring och starkare upphovsrättsliga modeller som gynnar de som faktiskt skapar. I just dessa dagar bär vi i SFP en oro för den svenskspråkiga kulturproducentutbildningens framtid i Finland.

Arvoisa puhemies! Meidän on uskallettava nähdä kulttuurisektori sinä merkittävänä elinkeinona, joka se on. Kulttuurialojen ja luovien alojen osuus bkt:stä on noin neljä prosenttia, ja näiden alojen kasvupotentiaali on suuri. Luovat alat ovat yksi maailman nopeimmin kasvavista toimialoista. Siksi on aivan oikein, että selonteossa esitetään nyt alalle uutta monialaista toimielintä ja rahoittajien tulevaisuusfoorumia. Tarkoituksena ei ole luoda lisää byrokratiaa vaan vuoropuhelua, yhteistyötä ja pitkäjänteistä suunnittelua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Vi i SFP välkomnar också det tydliga budskapet att kulturen är en allemansrätt. Kulturen ska vara tillgänglig för alla oavsett språk, ålder, bakgrund, plats eller plånbok. Skolan, vår största kulturinstitution, spelar här en avgörande roll. När barn och unga får uppleva och skapa konst tidigt i livet växer inte bara framtidens konstnärer fram, utan framtidens empatiska medborgare.

Kulturfostran, hobbyverksamhet och tillgång till kultur i både städer och på landsbygden samt på båda nationalspråken ska vara självklarheter, inte privilegier. Det finlands-svenska och det samiska kulturarvet är en viktig del av hela Finlands kulturväv. Att värna om språk är att värna om identitet, och just identitet är själva hjärtat i en levande demokrati.

Tröskeln att ta del av och utöva konst och kultur ska vara låg. Vi behöver erbjuda en bredd av olika konst- och kulturformer och samtidigt våga tänka nytt, våga skapa gränsöverskridande samarbeten. Tänk till exempel på mötet mellan konst och idrott. Kreativitet hör inte bara hemma på scenen eller i ateljén. Den kan också göra det ute på fotbollsplanen.

I det här sammanhanget vill vi också lyfta fram den tredje sektorn inom kulturvärlden: föreningar, eldsjälar och ideella aktörer. De har ofta varit en viktig startpunkt för många som senare gjort konst och kultur till sin livsuppgift.

Arvoisa puhemies! Suomen kulttuurilla on jo nykyisin kansainvälisesti vahva brändi aina suomalaisesta designista ja musiikista elokuvaan, arkkitehtuuriin ja digitaaliseen luomiseen. Mutta meillä on vielä enemmän potentiaalia. Kun vahvistamme kulttuurin, elinkeinoelämän ja ulkopolitiikan välistä yhteistyötä, kulttuuri voi toimia tehokkaimpana pehmeän vaikutusvallan keinonamme. Se rakentaa siltoja, luo ymmärrystä ja avaa ovia sekä suomalaisille taiteilijoille että Suomelle maana.

Och tack till minister Talvitie för att det stöd till filmbranschen som varit hotat nu är räddat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Tanus.

18.47 **Sari Tanus kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva selonteko ja mietintö osoittavat, että kulttuuriin suhtaudutaan Suomessa sen ansaitsemalla vakavuudella. Pelkästään lausunnonantajien valtava määrä ja kirjo osoittavat, että suomalainen kulttuuri rakentuu hyvin erilaisista osa-alueista ja hyvin erilaisista toimijoista. Mietinnössä nostetaan esiin monia tärkeitä huomioita ja kehittämiskohteita.

On hyvä muistaa, että kulttuuri on paljon, paljon enemmän kuin vain toimet, jotka valtion budjetissa kyseisessä menokohdassa mainitaan. Ylivoimaisesti suurin osa suomalaisesta kulttuurista tehdään yksilöiden, eri yhteisöjen ja toimijoiden taholta, ilman minkäänlaista julkista tukea. Kulttuuri syntyy joka päivä arjessa kouluissa, kirkoissa ja työväentaloilla.

Taide ja kulttuuri ovat osa sivistystämme ja perintöämme edellisiltä sukupolvilta tuleville sukupolville. Vahva kulttuuri-identiteetti on pohja terveelle itsetunnolle ja henkiselle kriisinkestävyydelle. Se auttaa meitä ymmärtämään itseämme osana maailmaa. Varsinkin näinä erittäin epävakaina aikoina suomalaisen kulttuurin merkitys korostuu entisestään.

Tästä puhujapöytästä mitattuna yhden kilometrin säteellä harjoittelee useampi sinfoniaorkesteri, annetaan korkeatasoista musiikin opetusta, esitetään oopperaa. Alueella toimii useita teattereita, elokuvateattereita ja lukuisa määrä erilaisia museoita, ja niitä rakenne-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

taan lisää. Täältä katsottuna voisi päätyä lopputulokseen, että suomalainen kulttuuri voi hyvin ja sitä on tarjolla vähintäänkin riittävästi. Se ei kuitenkaan ole koko totuus koko maassa.

Selonteko tuo esille myös suomalaisen kulttuurin toisen puolen. Suurin osa suomalaisista asuu muualla kuin pääkaupunkiseudulla, alueilla, joilla ei ole samanlaista kulttuuritarjontaa. Kulttuurin saavutettavuudesta tuleekin huolehtia koko maassa kattavasti. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota harvaan asuttuihin alueisiin, joilla taiteen ja kulttuurin tekijöiden toiminta- ja työllistymismahdollisuudet, ja niiden myötä yleisön pääsy kulttuuripalveluiden äärelle, ovat rajalliset.

Maaseudun kulttuuritoiminnan kehittämisessä merkittävässä asemassa ovat yhdistykset ja monipuolinen kansalaistoiminta. Erityisesti lasten ja nuorten oikeudesta päästä kulttuurin pariin on huolehdittava. Harrastamisen Suomen malli takaa valtaosassa Suomen kuntia peruskoululaisille mahdollisuuden päästä kulttuuriharrastuksen piiriin maksutta. Tätä täydentää kansainvälisestikin poikkeuksellisen laadukas taiteen perusopetusjärjestelmä, jota koskevaa lainsäädäntöä hallitus nyt päivittää.

Arvoisa rouva puhemies! Mietinnössä, monessa eri kohdin, tuli esiin tarve lisärahoitukselle. Tilanteessa, missä valtio velkaantuu yli kymmenen miljardin euron vuosivauhtia, tulee kulttuuriin suunnatut eurot kohdentaa entistäkin tarkemmin ja tasapuolisemmin. On hyvä huomata, että laadukasta kulttuuria voidaan saada ja saadaan aikaiseksi monin eri tavoin, myös vapaaehtoisvoimin. Maailman kuuluisimmat taideteokset ja maailman parhaimmat näytelmät ovat syntyneet pitkälti ilman valtion myöntämiä kulttuuritukia.

Suomalaista kulttuuria tulee tarkastella myös sen tarjoamien vientitulojen kannalta. Perinteinen ajattelu, jossa kulttuuri ja yritystoiminta pidettiin visusti erillään, voidaan jo unohtaa ja nähdä kulttuurialan mahdollisuudet myös merkittävänä työllistäjänä ja suomalaisena vientituotteena. Suomalainen musiikki ja elokuva ovat aloja, joissa markkina-alueena on koko maailma. Maan rajat eivät enää muodosta estettä menestyvälle globaalille liiketoiminnalle, niin kuin esimerkiksi peliteollisuus on jo osoittanut.

Meille kristillisdemokraateille tärkeä osa kulttuuriperintöämme on kristinusko. Kristillinen kasvatusta ja kulttuuri muodostavat pohjan koko suomalaiselle sivistykselle. Kristinusko näkyy lähes kaikilla kulttuurin osa-alueilla, niin musiikissa kuin kuvataiteessakin. Siksi onkin tärkeää pitää kiinni kristillisestä historiastamme ja säilyttää kestävinä suomalaisen kulttuurin perustukset myös tuleville sukupolville.

Kansallisrunoilija Eino Leinon sanoin: ”Sua kiitän mä Luojani armollinen, / kun annoit sa kodin hyvän, / soit äidin niin hellän ja herttaisen / ja taaton niin tarmoa syvän, / kun annoit sa myös pari ystävää / ja ne hyvää, en pyydä ma enempää, / ja annoit sa armahan isäinmaan, / jota kyntää ja rakastaa.”

Ja vielä, arvoisa ministeri, iso, iso kiitos elokuva-alan leikkausten perumisesta. Se on todella, todella tärkeä päätös. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt annan ministerille puheenvuoron. Riittääkö tässä vaiheessa kolme minuuttia? Ei ole väliä, missä puhutte. — Tässä vaiheessa kolme minuuttia. Sitten tuossa välillä saatte vielä lyhyen puheenvuoron ja sitten vielä lopuksi. Mutta nyt, olkaa hyvä, kolme minuuttia.

18.52 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Kiitos kaikille ryhmäpuheenvuoron käyttäjille. Yhteinen tavoitetilahan meillä todellakin on se, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

kulttuuripolitiikan linjaukset, jotka nyt tässä selonteossa tarkentuvat ja joiden näkymä laitetaan jopa sinne vuoteen 2040 asti, saavat myös arvoisensa toimeenpanosuunnitelman.

Tässä jonkin verran tuli kritiikkiä siitä, että missä se konkretia on. Täällä kaikki te kollegat tiedätte selonteon menettelytavan, mutta sanon sen nyt tässä yhteisesti vielä, että kun eduskunta on antanut tahtotilan ja mietinnön ja selonteolle annetaan se eduskunnan kanta, niin silloin ministeriössä käynnistyy se toimeenpanosuunnitelma, ja se on aina näissä selontekomenettelyissä niin, että se eduskunnan kanta myös odotetaan. Ja kuten sanoin aikaisemmassakin puheenvuorossa, toimeenpanosuunnitelma käynnistyy jo ensi viikolla yhteisellä seminaarilla.

Sitten tässä oltiin hyvin vahvasti sitä mieltä, että kulttuuri ja taide ovat meidän kansakuntaa yhdistäviä tekijöitä, jotka myös vahvistavat yhteisöllisyyttä, ja sille yhteisöllisyyden vahvistamiselle on kyllä tässä ajassa erityisen suuri tarve, myöskin eri ikäluokissa. Kulttuuri nähdään myöskin laajasti sellaisena asiana, johon halutaan investoida, ja se nähdään myös hyvinvointia tuottavana tekijänä.

On totta — kun tässä tuli kritiikkiä säästöistä — että hallitus on tehnyt vaikeita säästöjä myös opetus- ja kulttuuriministeriön alaan, taiteeseen ja kulttuuriin. Kokonaisuutena kuitenkin edelleen valtion tuki taiteelle ja kulttuurille on miljardi euroa. Kuntien tuki taiteelle ja kulttuurille on myöskin miljardi euroa. Ja ketkä ovat suoraan kaikkein suurimpia taiteen ja kulttuurin tukijoita: suomalaiset kulttuurin kokijat, eli se on viisi miljardia se suomalaisten rahapanostus, mikä laitetaan esimerkiksi museoihin ja festivaaleihin, konsertteihin, kesäteattereihin ja niin edelleen. Eli on tärkeää myöskin, että on rahoituslähteiden moninaisuus, joka tunnistetaan myöskin tässä selonteossa, eli tarvitaan valtion tukea, kuntien tukea, kulttuurin kokijoiden tukea ja muutenkin laajemmin erilaisia rahoitusmalleja. Tässä useammassakin puheenvuorossa tuotiin tämä yhteistyön merkitys.

Sitten myöskin kulttuurin ja luovien alojen tekijöiden toimeentulo on yksi näkymä, ja siinä myöskin sitten tietenkin se, että me pystytään tukemaan luovan talouden kasvustrategiaa, joka kesäkuussa julkistettiin, sitä puolta. Alahan on jo pitkään toivonut, että tehdään tällainen selonteko ja tehdään myöskin luovien alojen kasvustrategia, ja nyt nämä paperit ja tavoitteet on molemmat asetettu, ja olen samaa mieltä, että nyt on monenlaisten ja erilaisten toimenpiteiden aika.

Sitten tässä kysyttiin tästä, kun aikaisemmin mainitsin yritystukileikkauksen uudelleen kohdentumisesta. Eli hallitus hakee ratkaisun, jolla tämä 7,8 miljoonan euron yritystukileikkaus kohdennetaan uudelleen ja sille haetaan korvaavat eurot. Se tuodaan eduskuntaan sen marraskuun täydentävän talousarvioesityksen muodossa, joka on tavallaan ainut prosessi tuodakin se eduskuntaan tämän jälkeen. [Puhemies koputtaa] Sen pystyn sanomaan ja sen toistan, [Puhemies koputtaa] että nämä eurot ja säästöt eivät kohdistu siihen taiteen ja kulttuurin momenttiin eivätkä myöskään sitten elokuvatukiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Saatte sitten myöhemminkin vielä puheenvuorot, mutta nyt otetaan sitten debattivaihe. Pyydän niitä henkilöitä, jotka haluavat osallistua tähän, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. Ensi vaiheessa annan puheenvuoron, mikäli haluatte, näille, jotka pitivät ryhmäpuheenvuoron, ja sitten valiokunnan puheenjohtaja Haataiselle. Lähdetään ryhmäpuheenvuorojen pitäjistä ensiksi. — Edustaja Päivärinta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

18.57 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministeri Talvitielle sinnikkäästä työstä, suomalaisen kulttuurin ja elokuva-alan puolestamisesta.

Niin kuin tässä tuotiin hyvin esiin, kun tässä nyt oppositio vain moittii näitä leikkauksia, niin kyllä Suomessa julkisesti tuetaan kulttuuria edelleen yli kahdella miljardilla eurolla, ja kun katsotaan vielä kansalaisten osalta, niin sieltä tulee sitten viisi miljardia. Suomalaiset rakastavat kulttuuria.

Kuitenkin haluan sanoa sen, että on hyvä muistaa, ettei julkinen rahoitus ole vain kulttuurin säilyttämistä varten vaan se on myös uudistumista varten. Tapa tehdä ja tapa kuluttaa sisältöä muuttuvat kaiken aikaa. Toivon, että siellä oppositiossakin tiedetään, jos ajatellaan esimerkiksi musiikkia ja av-alaa, minkälainen muutos on tapahtunut.

Ja sanon senkin vielä, että kriiseissä kytee aina mahdollisuuden siemen. Täytyy keksiä uutta, löytää ketterämpiä tapoja tehdä. Uudet teknologiat, alustat ja tekoäly eivät ole vain uhka vaan mahdollisuus. Niiden avulla ovia avautuu nyt myös nuorille ja uusille tekijöille, niille, joilla ei ole aiemmin ollut pääsyä kalliisiin studioihin, laitteisiin ja jakelukanaviin. Kulttuurin kenttä monipuolistuu, ja yhä useampi saa äänensä kuuluviin. Iloitkaamme tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, miinuutti.

18.58 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kuultu hyviä nostoja tästä selonteosta ja mietinnöstä, ja haluaisin vielä korostaa muutamia perussuomalaisille tärkeitä asioita.

Ensinnäkin on hyvä tiedostaa aina se, että jopa neljännes eli noin 25 prosenttia luovan alan työntekijöistä on yrittäjiä. Luovan alan tekijöistä monet toimivat yrittäjinä, ja meille perussuomalaisille on hyvin tärkeää se, mikä on myöskin hallituksen linja, että yrittämisen edellytyksiä pyritään sujuvoittamaan ja on sujuvoitettu. Tämä tietysti myöskin antaa takeita sille, että kulttuuriala kykenisi seisomaan entistä vahvemmin omilla jaloillaan, kun luovan alan tekijät voivat tulla omalla työllään toimeen.

Ja on aivan välttämätöntä kehittää myöskin kotimaista mesenaattitoimintaa. Siksikin on hyvä, että sivistysvaliokunta edellyttää toimijoiden omien tulojen kasvattamista ja että toteutetaan lahjoitusten verovähennysoikeus. Tätä kautta voidaan vahvistaa kulttuurialan omaa varainhankintaa ja myöskin vahvistaa julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyötä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

18.59 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanottu, hyvä, että tämä elokuva-alan leikkaus on peruttu, ja mikäli nyt ymmärsin oikein, niin myöskään näitä Taiken tukia ei sitten leikata. Siellä on tärkeitä festivaaliavustuksia ja muita, ja huoli on suuri. Kaiken kaikkiaanhan budjettikirjassa on leikkauksia 10,18 miljoonaa, ja toivotavasti sitten kaikki nämä kulttuurin leikkaukset on peruttu, koska ministeri todellakin keväällä lupasi, että uusia leikkauksia kulttuuriin ei tule.

Mutta, puhemies, haluan puhua kulttuurin rahoituksesta myös jatkossa. Tuossa ryhmäpuheessa mainitsin, että sosiaalidemokraatit ovat sitoutuneita siihen, että kulttuurin rahoitusosuus nostetaan yhteen prosenttiin valtion budjetista. Ja kerroin, että mielestämme olisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

nyt aika kaikkien yhdessä parlamentaarisesti sitoutua tähän, että kulttuurin rahoitusosuutta nostetaan. Ministeri, kun te kutsuite meitä kaikkia yhteiseen työhön toimeenpanossa tämän selonteon osalta, niin voisitteko kutsua kaikki myös yhteiseen työhön tämän rahoituksen osalta, siten että kulttuurin rahoitus kerta kaikkiaan tulevaisuudessa turvataisiin? Se jos mikä olisi investointi tulevaisuuteen. Se olisi kasvupolitiikkaa ja hyvää työllisyyspolitiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

19.00 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oli todella tarkoitus puhua tästä kulttuuripoliittisesta selonteosta, mutta nyt kun tuli tämä uutinen juuri tässä tämän keskustelun alle, niin on pakko kuitenkin vielä kysyä, kun meillä sivistysvaliokunnassa tulee aika tiivis aikataulu: jos OKM:n alle tulevat sitten nämä lähes kymmenen miljoonan leikkaukset, niin mihin ne sitten kohdistuvat? Kyllä minä huolehdin myös liikunnasta ja nuorisosta, korkeakouluista ja ammattioppilaitoksista, koulutuksesta ja sivistyksestä yleensäkin, niin että toivotaan, että löytyy joku muu paikka kuin OKM:n hallinnonala sitten kokonaan.

Kysymys vielä ihan tästä toimeenpanosuunnitelmasta. Se on kyllä varmasti aika haastava tehtävä — se on itsenikin todettava — että nämä kaikki toiveet ja ajatukset, mitä meilläkin yhteisesti tässä sivistysvaliokunnan mietinnössä on, saatetaan toteen. Meillä on yhtenä huomiona esimerkiksi se, että mukaan pääsisivät sillanrakentajat, kuten galleristit, kääntäjät, agentit, museot, kulttuuriympäristö ja arkkitehtuuri, joita ei tässä selonteossa ollut ollenkaan mukana. Millä tavalla nämä on sitten tulevassa huomioitu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

19.02 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan hyvä, että kulttuuriin ei nyt leikkauksia kohdennu, mutta vakava toive sivistysvaliokunnan ja vihreiden suunnalta, että se leikkaus etsitään vaikka sieltä aidosti haitallisista yritystuista, jotka eivät OKM:n budjetin alla kyllä sijaitse.

Nämä aiemmat kulttuurileikkaukset ovat osuneet alueille, joilla kulttuuritarjontaa on jo valmiiksi vähän, ja sen takia me vihreissä esitämme, että tämä matkailumaksu, matkailuveromahdollisuus, joka selonteossa on jo linjattu, etenisi mahdollisimman nopeasti. Sen valmisteluun tarvitaan varmasti selvitys, ja se pitäisi saada pikimmiten liikkeelle. Sitä kautta saamme myös lisää rahoitusta kulttuuri-infraan ja paikallisen kulttuurin elävöittämiseen eri puolilla Suomea.

Samoin me toistamme myös aloitteemme kirjallisuuden alvin laskemisesta nolnaan. Tämä on useassa maassa käytössä. Meillä on kirjallisuusala alhossa, ja tarvitaan todellisia toimenpiteitä, jotta muutos sekä kirjallisuusosalalla että koko kulttuurialalla saadaan aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

19.03 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että kuulumme äsken ministeriltä, että leikkauksia ei kohdistetakaan elokuva-alaan. Suomen kieli ja suomalaiset tarinat — kuka niitä muuten kertoisi kuin me? Yhteinen tahtotila on selkeä, ministeri Talvitie totesi uutisessa. Olen täysin samaa mieltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Hallitus etsii lähiviikkoina kertomanne mukaan kohteet, joihin korvaavat leikkaukset kohdistuvat. Ette ottanut suoraan kantaa, löytyvätkö korvaavat leikkaukset opetus- ja kulttuuriministeriön budjetista vai muilta hallinnonaloilta. Voitteko tarkentaa? Mainitsitte, että ne eivät kohdistu kulttuuriin eivätkä elokuvaan. Se on hienoa, mutta tarkennattekohan vielä varmuuden vuoksi, onko Taiken leikkaus siis peruttu, jääkö kulttuuriin muita leikkauksia ja siirtyykö näitä leikkauksia nyt koulutukseen, nuorisoon, liikuntaan, tieteeseen, korkeakouluihin. Toivottavasti eivät kohdistu myöskään näille meidän sivistysvaliokunnassa valvomille aloille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergqvist.

19.04 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kiva kuulla, että me kaikki ollaan sitä mieltä, että kulttuuri on tosi tärkeää. Se on siis tärkeää lapsille, nuorille, aikuisille ja ikäihmisille eri kielillä ja myös eri puolilla Suomea.

Det är viktigt att komma ihåg att när vi pratar om finländsk kultur så är det mycket mer än bara kultur på finska. Vi har också kultur på väldigt många olika dialekter: Vi har kultur på finska, vi har kultur på svenska och vi har också på tre samiska språk en massa olika kultur.

Pienellä summalla saadaan paljon aikaiseksi kulttuurialalla, joten minä kysyn ministeriltä, miten voidaan helpommin avata ja luoda uusia rahoitusmalleja niin, että saadaan enemmän rahaa ei vain valtiolta ja kunnilta vaan myös yksityisiltä mukaan tähän kulttuuritoimintaan, niin että yhä useammat ihmiset voivat nauttia tästä riippumatta siitä, onko itsellä rahaa vai ei.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tanus.

19.05 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille. Sanoitte: ”Kulttuuri on investointi tulevaisuuteen. Se lisää hyvinvointia. Se on kansakuntamme sykkivä sydän.” Todellakin, vahva kulttuuri-identiteetti on pohja terveelle itsetunnolle ja henkiselle kriisinkestävyydelle.

Meillä kristillinen kulttuuriperimä on vahva. Kristillinen kasvatus ja kulttuuri ovat muodostaneet ja muodostavat pohjan koko suomalaiselle sivistykselle. Tässä ajassa on kuitenkin monenlaisia virtauksia. Kysyisinkin ministeriltä: Miten turvataan lasten ja nuorten oikeus kristillisen kulttuuriperinnön tuntemiseen? Ja toisaalta, miten, ministeri näette, millä keinoilla taataan harvaan asuttujen alueiden kulttuuripalvelut?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten valiokunnan puheenjohtaja Haatainen.

19.06 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän kulttuurikenttä on valtavasti kiehunut tässä ja vedonnut päättäjiin, että näitä leikkauksia ei tehtäisi. Miksi ne ovat tuntuneet niin lamaanuttavilta: sen takia, että nämä leikkaukset ovat kohdistuneet jo entuudestaan pieniin resursseihin. Täällähän, kun budjettikirjaa katsotaan, ovat olleet pieniä ne leikkaukset, mutta ne kohdistuivat pieniin resursseihin. Siksi ne ovat isoja ja ovat tuntuneet lamaanuttavilta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Tässä tilanteessa tämä kulttuuripoliittinen selonteko on tuntunut sellaiselta oljenkorrelta, tavallaan tieltä ja uudelta toivota herättävältä ajatukselta, ja sitten tuli tämä elokuva-alan leikkaus ja uusia leikkauksia tähän kulttuuribudjettiin. Tästä syystä on tietysti hienoa, että nyt kuultiin, ministeri, että olette tehnyt kovasti töitä sen eteen, että tätä leikkausta elokuva-alan ei tehdäkään, ja me odotetaan nyt sitten, millä tavalla se tullaan tekemään. Itse pidän tärkeänä, kun se lähtökohta oli, että se on leikkaus näihin yritystukiin, että se pitää löytää sieltä muista yritystuista. Kyllä siellä niitä haitallisia yritystukia on, siinä varmasti ollaan valmiita auttamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt vielä ne henkilöt, jotka ovat tuolla valiokunnassa, otetaan tästä ensin. — Eliikkä edustaja Elomaa, Elomaa on varajäsen valiokunnassa, olkaa hyvä. Haluatteko käyttää puheenvuoron? Ei. — Edustaja Valtola.

19.08 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulttuuripoliittinen selonteko on merkittävä asiakirja. Se on enemmän kuin kokoelma tavoitteita ja toimenpiteitä, se on visio kulttuurin toimintakentästä pitkälle tulevaisuuteen. Se on myös tunnustus sille, että kulttuuri ei ole vain elämys tai harrastus vaan hyvinvoinnin, osallisuuden ja kansallisen resilienssin peruspilari. Kulttuuri antaa meille välineitä ymmärtää itseämme ja toisiamme. Se vahvistaa yhteisöjä ja kantaa kriisien yli sekä rakentaa siltoja sukupolvien sekä alueiden välille.

Siksi onkin tärkeää, että selonteon lisäksi laaditaan myös konkreettinen toimeenpanosuunnitelma, ei pelkästään paperille jäävää visiota, vaan käytännössä tiekartta, joka turvaa kulttuurin elinvoimaisuuden ja luovien alojen kasvun Suomessa.

Eduskunta edellyttää, että tämä suunnitelma valmistellaan yhteistyössä alan toimijoiden kanssa ja että siinä otetaan huomioon ne näkökulmat, joita sivistysvaliokunta on mietinnössään korostanut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten on varajäsen valiokunnasta, edustaja Kilpi.

19.09 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voi tätä ilon ja onnen päivää, voisi vuoristonneuvos Tuura sanoa tässä kohtaa: elokuvan tukeen ei kohdistu leikkauksia. Se tarkoittaa sitä, että suomalainen elokuva ei ole kuollut. Suomalainen elokuva ei ole kuollut, sitä ei ole tapettu, sitä ei ole pahoinpidelty, sitä ei ole murhattu, sitä ei ole tuhottu, se elää edelleenkin. [Välihuutoja vasemmalta]

Sen lisäksi tässä nyt on muutakin kuin tuki turvattu. On nimittäin uusiakin mekanismeja tullut, mitkä ovat jääneet huomaamatta, esimerkiksi AVMS-direktiivi, jolla saadaan tuotantoihin merkittävästi lisää tuloja. Siellä on tuotantokannustin edelleenkin olemassa, se voi hyvin. Kyllä näin on.

Yhtenä tavoitteenahan tässä on ollut kasvun ja viennin vahvistaminen kulttuurialalla, ja siitä on hyviä hallitusohjelmakirjauksia, ja meillä on siihen valtava potentiaali. Sain siitä juuri äsken hyviä todisteita Thaimaasta suoraan. Sieltä tuli kuvaviestejä suuren kansainvälisen elokuvan tuotannosta, jossa Jalmari Helander on juuri tekemässä valtavan isoa elokuvaa, joka on yksi esimerkki siitä, minkälainen potentiaali [Puhemies: Aika!] meillä on. [Puhemies: Aika!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Mutta, rouva puhemies, elokuvat ovat unelmia, ja se elokuva totisesti elää, jess!

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt rauhoitutte. [Naurua] Sitten täällä on vielä edustaja Strandman, joka on valiokunnan jäsen ja pyytänyt puheenvuoroa. Sitten mennään muihin, jotka eivät ole vielä saaneet puheenvuoroa.

19.11 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äärimmäisen hienoa, että suomalainen elokuva kukoistaa ja suomalaisen elokuvan leikkaukset on peruttu. Pääsin eilen vierailemaan uuden suomalaisen elokuvan kuvauksiin tuolla Meilahdessa, ja Hetki ennen valoa -elokuva on vuoden päästä syksyllä sitten ensi-illassa. Tapasin ohjaaja Klaus Härön ja tuotantotiimiä ja myös näyttelijöitä ja kuvaustyöntekijöitä, ja kaikki pitivät suomalaista elokuvaa tärkeänä. Suomalainen elokuva on tärkeä ala, kasvuala, meille. Suomalaiset kertovat suomalaisten tarinaa suomen kielellä, ja se on arvokasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

19.12 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä selontekoa lukiessa mieleeni tuli Irinan biisi ”Yhdeksän hyvää ja kymmenen kirosanaa”. Tämä selontekohan listaa yhdeksän toimenpidettä, hyvää toimenpidettä, kulttuurialan edistämiseksi, mutta ne kirosanat kyllä tulevat mieleen siitä, kun on katsonut, millaista tämä hallituksen politiikka on ollut, ja se lista kulttuuriin kohdistuvista leikkauksista ja veronkorotuksista on valitettavan pitkä.

Haluan nostaa esiin tässä nyt kaksi huolta, jotka liittyvät kulttuurin saavutettavuuteen:

Ensimmäinen on maakuntien kulttuurilaitosten ja niitä tukevan vapaan kentän tulevaisuus. Hallituksen valtionosuusleikkaukset iskevät tosi kovaa maakuntien teattereihin, orkestereihin ja museoihin. Miten me voidaan varmistaa, että nämä upeat kulttuurilaitokset ovat myös jatkossa toimivia?

Toinen on Taidetestaajat-toiminta. Se on loppumassa, sen rahoitus on nyt päättymässä, jos asialle ei tehdä mitään. Haluan kysyä: aikooko hallitus varmistaa, että tämä palkittu, tykätty Taidetestaajat-toiminta, joka mahdollistaa kaikille Suomen kasiluokkalaisille taide-elämyksen ja kulttuurikasvatusta, jatkuu myös ensi lukuvuoden jälkeen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

19.13 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin hieno uutinen tänään, että nämä elokuva-alan leikkaukset on peruttu kokonaan, mutta näin typerää esitystä ei alun perinkään olisi pitänyt missään nimessä tulla, ja on kohtuutonta, että elokuva-ala pistettiin tällä tavalla polvilleen. He tekivät aivan massiivisen työn, kun he vaikuttivat siihen, kuinka lyhytnäköisiä nämä leikkaukset ovat, ja siinä mielessä myös käyttivät aivan kohtuuttomasti energiaa tähän. Hallituspuolueiden edustajina en ollenkaan juhlinut tätä voittoa saavutuksena, vaan tämä on ennen kaikkea kulttuuri- ja taidealan kentän ponnistuksen tulos, että luomalla valtavaa julkista painetta tämä lyhytnäköinen leikkaus saatiin peruttua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Mutta edelleen on epäselvää se, onko niin, että tämä OKM:n hallinnonala ei ole suoja-
sa? Eli onko niin, että tämä leikkaus kokonaisuudessaan saattaa nyt sitten kohdistua esi-
merkiksi koulutukseen, nuorisoon ja liikuntaan? Tästä olisi hyvä saada varmuus tänään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

19.14 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän myös
siitä, että elokuvarahoituksen osalta löytyi ratkaisu. Puhuttiin tuossa luovista aloista, ja itse
asiassa koskien teollisuuspoliittista selontekoa, pitää paikkansa, että siinä alkuperäisessä ei
ollut mukana, mutta itse mietinnössä sitten talousvaliokunta kyllä nosti sen esille ja näkee
sen potentiaalin, joka on siinä, koska itse asiassa sen teollisuuspoliittisen selonteon käsit-
tely ja kulttuuripoliittisen selonteon käsittely olivat aika paljon yhtä aikaa. Kuten tässä on
tullut esille, suurta potentiaalia tässä on.

Sitten koskien tätä, että kulttuuri ja taide on jokamiehen oikeus, näen, että varsinkin lap-
sille tämä on ensisijaisen tärkeää, että löydetään ratkaisu näille tulevaisuuden empaattisille
ihmisille. Varsinkin kun tekoäly ja digitaalisuus kasvavat, kulttuuri voi luoda sitten sellai-
sen ilmapiirin ja mahdollisuuden, että ymmärtää paljon paremmin ja tulkitsee sitten, mikä
näiden digitaalisten käytäntöjen ja tekoälyn merkitys on oikeassa elämässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä on neljä henkilöä, jotka
ovat pyytäneet puheenvuoron ja eivät ole vielä sitä saaneet, ja tästä lähdetään. Sen jälkeen
on ministerillä mahdollisuus vastata, ja sitten vielä jatketaan debattia, jos tarve vaatii. —
Edustaja Jukkola.

19.16 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edelli-
sestä kulttuuripoliittisesta selonteosta on kulunut jo 15 vuotta. Voi sanoa, että on korkea
aika laittaa kulttuuripolitiikan kompassi takaisin kohdilleen, ja sitä tämä hallitus nyt tekee.
Ministeri Talvitie on vienyt eteenpäin tärkeää työtä, jota luovan alan väki on toivonut jo
pitkään, selkeää suuntaa ja yhteistä visiota. Tässä ei rakenneta kulttuuria yhdelle hallitus-
kaudelle tai yhdelle puolueelle, vaan koko Suomelle.

Kulttuuri ei ole mikään lisämauste sivistyksen kylkeen. Se on sivistyksen perusta. Me
olemme pieni kansa, jolla on iso sielu ja tarinoita kerrottavana. Meidän kieli, taide ja tari-
nat ovat pitäneet tätä maata osaltaan pystyssä silloinkin kun talous on notkahtanut ja maa-
ilmalla myrskynnyt. Hallitus tekee sen, mihin se on nyt valittu, katsoo pidemmälle kuin
seuraavaan budjettivuoteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

19.17 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos
ministerille esittelystä. — Kulttuuri ei ole vain maalauksia, kuvanveistoa tai taidetta. Kult-
tuuri on osa meidän suomalaisten identiteettiä ja meidän arvojamme. Kulttuuri kertoo sii-
tä, keitä me olemme ja mistä oikein tulemme. Se on yksi osa sitä, miten pidämme kansa-
kunnan koossa myös vaikeina aikoina.

Arvoisa rouva puhemies! Me perussuomalaiset pidämme tärkeänä sitä, että suomalai-
nen kulttuuripolitiikka nojaa omaan kieleemme, historiaamme ja perinteeseemme. Suo-
men kieli on kulttuurimme peruskivi, ja sen rinnalla myös ruotsi, saamen kielet, karjala ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

muut kotoperäiset kielet ansaitsevat oman arvostuksensa. Meidän täytyy pitää huolta siitä, että suomalainen kulttuuri säilyy elinvoimaisena. Se ei saa kadota globaalin massakulttuurin alle, jossa englantia yrittää häivyttää oman kielemme vähitellen kadoksiin.

Parhaimmillaan kulttuuri on koko kansan yhteinen asia, eikä minkään pienen piirin etuoikeus. Kulttuuri kuuluu kaikille, lapsille ja nuorille, työkäisille ja ikäihmisille, maaseudulla ja kaupungeissa. Kulttuuri ei saa keskittyä vain suurimpiin kaupunkeihin, vaan sen on oltava läsnä myös pienissä kunnissa ja harvaan asutuilla alueilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

19.18 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan aluksi haluan kiittää ministeri Talvitietä siitä tärkeästä, arvokkaasta ja merkittävästä työstä, mitä olette tehnyt elokuva-alan eteen. Olen todella iloinen siitä, että suomalainen elokuva elää ja voi hyvin ja sopeutukset eivät kohdistu nyt sinne.

Kulttuuri ei ole vain menneisyyden vaalimista. Se on myös tulevaisuuteen suuntautuvaa rakentamista. Valiokunnan mietintö muistuttaa meitä siitä, että kulttuuri on kaikkien oikeus ja että sen saavutettavuus on turvattava riippumatta asuinpaikasta, taustasta tai varallisuudesta.

Meidän on huolehdittava siitä, että kulttuuripolitiikan linjaukset eivät jää vain paperille vaan muuttuvat teoiksi. Kun kulttuuri voi hyvin, myös Suomi voi hyvin, niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin henkisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Rasinkangas, sen jälkeen ministeri vastaa, ja mikäli sen jälkeen on halukkaita vielä... Edustaja Elomaa, äsken tarjosin teille puheenvuoron, mutta te ette ottanut sitä, mutta nytkö te haluatte sen? — No niin, mutta ensiksi otetaan Rasinkangas, ja sitten Elomaa. [Ritva Elomaa: Arvoisa puhemies, en kuullut sitä äsken!] — Ai jaa, no niin, me ihmettelimme täältä, kun tarjosin teille, kun te olette varajäsen valiokunnassa, mutta se ei siis kuulunut sinne asti. — Rasinkangas ensin, ja sitten Elomaa. — Mikrofoni. — Ei ole vielä. — Nyt kuuluu.

19.20 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Talvitiele esittelystä. — Todellakin tämä lämmittää, että suomalainen elokuva elää ja voi jatkaa vielä.

Kulttuuri on monimuotoinen juttu. Se ei ole pelkkää taidetta, eikä se ole pelkkää musiikkia, vaan se on suuri kokonaisuus, joka on elämistä, tapoja, tarinoita, kieli. Kaikki oikeastaan, mitä me teemme, elämäntapa, on sitä kulttuuria. Pidetään kulttuuri yllä, eikä sen aina tarvitse maksaa. Kulttuurista nauttiminen tai sen tekeminenkään ei välttämättä aina vaadi rahaa. Se on sitä meidän tekemistä ja olemista ja yhdessäoloa. Me teemme siinä samalla myös sitä kulttuuria. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten Elomaa.

19.21 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille. Tämä elokuvauutinen oli loistava. Kotimainen elokuva kunniaan — maaseudun pienet elokuvateatterit varmaan ottavat ilolla vastaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Mutta onko kulttuurin arvostus oikealla tasolla suhteutettuna kaikkeen muuhun? Mielestäni ei ole. Meidän pitäisi olla enemmän terveesti ylpeitä myös kansallisesta, omasta kulttuuristamme. Kulttuurista puhuminen herättää intohimoja, joissa ääripäiden kohdassa salamoit.

Luova talous ja siihen panostaminen ovat tulevaisuutta ja suuri mahdollisuus. Etelä-Korea on loistava esimerkki, kuinka persoonallinen kulttuuri ja kieli osattiin nostaa luovilla aloilla huipulle. Esimerkiksi 88 prosenttia levyteollisuudesta on siellä kotimaista, ja Suomea 2,2 prosenttia. Musiikin monikansalliset jätit eivät jätä veroeuroja kovinkaan paljon Suomeen. Kysynkin ministeriltä: miten kotimaisia toimijoita voitaisiin lisätä, jotta kilpailutilanne alalla olisi heille oikeudenmukaisempi kuin se tänä päivänä on? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri. Riittääkö kolme minuuttia? Teillä on sitten vielä loppupuheenvuoro. Tämä on aikarajoitettu, eli me lopetamme noin kello 20, ja sitä ennen saatte vielä lopuksi puheenvuoron.

19.22 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Yhteinen polku, näkymä ja tavoitteet sinne 2040, ne ovat tämän selonteon tarkoitus. Tunnistan sen, että olisi hienoa, jos meillä olisi kaikki ne toimenpiteet tässä ja nyt pöydässä. Kuten sanoin aikaisemminkin, toimeenpanosuunnitelma tästä käynnistyy. Tärkeää on tässä, kuten useammat teistä kollegoista sanoivat, että tässä on sitoutuminen eri puolueilta ja parlamentaarisesti, koska tämä on yli hallitus- ja vaalikausien menevä asiakirja.

Sitten näihin edustajien nostoihin:

Esimerkiksi edustaja Kosonen puhui näiden sillanrakentajien merkityksestä, galleristeista ja niin edelleen. Tärkeä huomio, ja katsotaan, miten pystytään ottamaan huomioon tämä asia siinä toimeenpanosuunnitelmassa.

Täällä lukutaidon panostuksen muun muassa edustaja Hopsu nosti. Tämä on yhteinen asia. Nythän on esimerkiksi kirjakassit neuvoloissa, lukutaitokampanjat, monenlaiset. Ensi viikolla on syyslomaviikko, ja toivottavasti se avaa myöskin monelle koululaiselle näkymän siihen, että voi lukea muutakin kuin läksyjä. Olen itse ainakin suojelijana lukulomaviikolla.

Tässä useammat edustajat kysyivät näistä yritystukileikkauksista, että mihin ne yritystukileikkaukset kohdistuvat. Tämä asia on sellainen, että hallitus ratkaisee tämän asian lähiviikkoina, mutta totta vie sanon, että nyt kun yritystukileikkaukset perutaan elokuvaalaan ja taiteeseen ja kulttuuriin, niin en ala tässä kohdassa, kun puhutaan kulttuuripoliittisesta selonteosta, keskustelemaan siitä, mihin niitä yritystukileikkauksia sitten kohdennetaan.

Sitten näistä erilaisista rahoitusmalleista muun muassa edustaja Bergqvist kysyi. Nämä ovat tärkeitä, ja meidän tiedetään se, että kun vuosikymmeniä katsotaan taaksepäin, niin ilman elinkeinoelämän, patruunan vahvoja tukimekanismeja ei meillä olisi yhtä laajaa kulttuurin ja taiteen elämää. On tavoite, että lahjoitusvähennys saadaan voimaan ensi vuonna, ja on ilahduttavaa ollut nähdä, että monet elinkeinoelämän toimijat ovat halunneet panostaa taiteeseen ja kulttuuriin, koska yritys vastuunkin kautta tulee se, että vastuutetaan sosiaaliseen pääomaan panostamiseen. Taide ja kulttuuri on tärkeää nähdä, ja olen useammissa tilaisuuksissa puhunut siitä, että elinkeinoelämä ja yritykset näkisivät sen nimenomaan osana sitä sosiaalista vastuullisuutta ympäristö- ja taloudellisen vastuun ohella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Sitten täällä kysyttiin julkisen rahan kohdentumisesta. Näen, että julkisen rahan kohdentumisessa on tärkeää se, että huolehditaan siitä saavutettavuudesta ja saatavuudesta. Ajattelen itse, että siis... Arvostan valtavasti taide- ja kulttuurialan toimijoita ja tekijöitä, ja uskon, että me jaetaan se arvostus tässä salissa riippumatta siitä, mikä on taide- ja kulttuurialan ala. Näen, että se on myöskin tärkeä tekijä, ja sanat ovat myöskin tärkeä osa kulttuuripolitiikkaa, se, että me annetaan sitä arvostusta ja me tehdään niitä toimenpiteitä niiden hyväksi.

Sitten täällä kysyttiin taidetestaajista. Me tullaan käymään eri toimijoiden kanssa keskustelua, koska se toimintamallihan on erittäin toimiva ja tärkeä, ja näen, että on hyvä, että kaikki kahdeksaluokkalaiset pääsevät kokemaan taidetta ja kulttuuria asuinpaikasta riippumatta.

Sitten, arvoisa puhemies, tässä puhuttiin vielä tämän yritystukileikkauksen uudelleen kohdentamisesta ja siitä, mitkä asiat siihen ovat vaikuttaneet. Tunnistan, että olen hieman erilainen poliitikko, mutta ajattelen sillä tavalla, että kun näen jonkun päätöksen, joka ei ehkä ole niin reilu, niin haluan sen korjata. Siinä mielessä ajattelen kyllä sillä tavalla, että kaikista eniten siihen asiaan ovat vaikuttaneet ne, [Puhemies koputtaa] jotka ovat esiintyneet asian kanssa rakentavassa hengessä ja pystyneet myöskin rakentavaan dialogiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten otetaan vielä... Täällä on kuusi henkilöä, nyt on seitsemän, kahdeksan, yhdeksän. Otetaan nämä puheenvuorot, eli nyt varmasti on pyydetty ne puheenvuorot, ja nyt suljetaan nämä V-painikkeet. Täällä on 11 puheenvuoropyyntöä, sen jälkeen mennään puhujalistalle. — Otetaan edustaja Kosonen ensin, hän oli jo valmiiksi siinä seisomassa.

19.28 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt oikein rakentavasti lähestyn teitä, tiede- ja kulttuuriministeriä. Kun aloitte näitä leikkauksia perumaan, niin tälle vuodellehan teattereilta tuolta itäisestä Suomesta, Kajaanilta, Kuopiolta, Savonlinnalta, Mikkilästä, Kouvolalta ja Lappeenrannasta vietiin kymmenen prosenttia, siis kymmenen prosenttia heidän valtionosuuksista, ja se on ihan valtava summa noin pienessä teatterissa. Toivon nyt näin rakentavasti, että tällainenkin voitaisiin perua sitten.

Mutta kysymykseni kuuluu tästä av-tuotantotuesta. Eli tähän vuoteen myös siinä on tapahtunut kriteereiden muutos niin, että yksikään pelkästään suomenkielinen av-tuotanto ei enää voi sitä tuotantotukea saada. Nyt on tällainen toivomus, jos voisi sinne hallitukseen lähettää, että muuttakaa nämä kriteerit. Nämähän ovat poliittisesti ohjattuja kuitenkin, [Puhemies koputtaa] Business Finlandkin siellä. Olisi hyvä saada suomalaisia tuotantoja tämän av-tuotantotuen piiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Jatketaan näitä minuutin mittaisia. Nyt en anna yhtään enempää aikaa kuin minuutin, että saadaan kaikki, ja sitten vielä saadaan rullaamaan tätä puhujalistaa. — Edustaja Viitanen.

19.29 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä on tullut esimerkkejä, niin paitsi että on tullut näitä ikäviä leikkauksia kulttuurialalle, niin sinnehan tosiaan tuli myös tämä arvonnäköavon korotus, joka tietenkin huolestutti paljon siellä kulttuuri- ja tapahtuma-alalla. Se, mikä myös herätti huolta, oli tämä kirjojen arvonnäkö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

veron nosto, jonka kautta Suomesta tuli yksi Euroopan korkeimpia kirjan verottajia, ja tietenkin lukutaitotyön kannalta tämä on hyvin harmillinen asia.

Kun meidän täytyy edistää lukutaitoa, niin tietenkin me tarvitsemme siihen myös kirjoja ja kirjallisuutta ja niitä kirjailijoita. Nyt sitten kysyn vähän tulevaisuuteen ja toimeenpanosuunnitelmaankin liittyen, kun itseäni ovat olleet tässä kautta historian hyvin lähellä nämä lainauskorvausasiat, ja jälleen kerranhan on päässyt käymään niin, että niiden taso on jäänyt nyt siitä pohjoismaisesta tasosta, kun kovalla työllä se sinne taisteltiin aikanaan, ja nyt sitten ovat myös nämä Celia-lainat — eli kun hyvin pianhan käy niin, että niistä lähes tulkoon mikään ei ole enää kirjailijoille korvattavaa, niin aikooko ministeri jollakin tavalla nyt pistää vauhtia tähän, että näihin epäkohtiin saataisiin korjauksia esimerkiksi osana [Puhemies koputtaa] tätä selonteon toimeenpanosuunnitelmaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

19.30 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toisin kuin täällä vasemmistosta todistettiin, että elokuva-ala olisi tehnyt nyt turhaa työtä ja käyttänyt turhaan energiaansa puolustaakseen elokuvaa ja kertoakseen alastaan, niin olen itse tietenkin luonnollisesti keskustellut paljon alan toimijoiden kanssa ja tunnen heitä paljon, ja he itse ovat sanoneet, että hyvä, että nyt on tullut tästä keskustelua. Pitäisi myös keskustella paljon enemmän, eikä vain silloin, kun puhutaan budjettileikkauksista.

On ihan selvä, että tässä salissa kaikille ei ole selvää edes se, mikä on av-tuotantokannustin, miksi sitä myönnetään. Siksi, että kun kansainvälinen tuotanto tulee Suomeen, niin suomalaiset tekijät työllistyvät ja Suomi saa nämä rahat moninkertaisesti takaisin. Tämä olisi myös hyvä tietää.

Kysyisinkin ministeri Talvitietä, kun haluamme puhua myös tulevaisuudesta: Jos se summa on nyt kymmenen miljoonaa, kun se esimerkiksi Irlannissa on 130 miljoonaa, koska siellä lobataan niin paljon, niin mille tasolle tuo pitäisi saada? Ja samoihin AVMS-direktiivi [Puhemies koputtaa] kun se astuu voimaan, niin minkä suuruinen sen pitäisi olla Suomessa? Ranskassa se on 20 prosenttia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

19.32 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta av-tuotantokannustimesta vielä komppaan kyllä vahvasti sitä, mitä edustaja Kosonen sanoi tuossa äsken, että suomalaiset tuotannot eivät saa sitä nyt ollenkaan. On tietysti tärkeää, että me houkuttelemme tällä kannustimella tänne ulkomaista tuotantoa, mutta on se hieman hullunkurista, että suomalaisen tuotannon täytyy siirtyä Suomesta pois saadakseen rahoitusta. Tässä olisi tarpeen, että ministeriöt istuvat yhteen ja löytävät siihen ratkaisun. Esitys on esimerkiksi palata niihin mekanismeihin, jotka viimeksi ovat olleet. Jo se mahdollistaa, että joku suomalainenkin tuotanto mahtuu sinne mukaan.

Mutta ajattelin nostaa myös sen, että kun hyvinvointialueuudistus tapahtui, niin ollaan sen jälkeen huomattu, että meidän kulttuuri- ja hyvinvointityö on jäänyt sinne pomppiin sekä kuntien että alueiden välille tai jopa tippunut sinne väliin, ja tähän pitäisi saada jonkunlainen mekanismi nyt, kun sotejärjestöiltäkin leikataan ja myös se vie tästä hyvinvointityöstä. Ja kulttuurihyvinvointi on erittäin [Puhemies koputtaa] tärkeää erityisryhmille ja ikäihmisille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Haatainen, minuutti aikaa.

19.33 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tuo av-kannustinasia on ihan todellinen, ja siinä varmasti olisi hyvä, jos ministeri keskustelisi TEMiin päin ja sinne Business Finlandiin, että niillä kriteereillä ei rajata niitä tuotantoja sellaisiksi, että niihin on mahdoton päästä käsiksi, jos ne ovat suomalaisia ja suomenkielisiä elokuvia.

Huomenna me vietetään Aleksis Kiven päivää ja huomenna on myös kirjallisuuden päivä, ja tämä on tietysti hyvä ajankohta keskustella tästä selonteosta ja käydä läpi myös sitä, kun me kaikki tiedämme, että nämä lainauskorvaukset ja Celia-kirjastokysymys ovat edelleenkin jäljessä, nämä korvaukset. Nyt olisi todella tärkeätä, että nämä lainakorvaukset saataisiin pysymään sillä tasolla, että ne turvaavat kirjailijoiden mahdollisuuden elää tuloillaan ja tuottaa uutta tuotantoa. Tästä syystä kysynkin, onko suunnitelmissa sitä, että nyt käytettäisiin näitä resursseja niin, että allokoidaan niin, [Puhemies koputtaa] että tämä voidaan turvata, koska se on todella tärkeää. Meillä oli kirjailijat tänään täällä aamulla eduskunnassa ja tämä nousi esille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tanus.

19.34 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aika on todella haastava, talous tiukoilla ja valitettavasti monilta sektoreilta on jouduttu ja joudutaan leikkaamaan. Kaiken tämän keskellä kuitenkin meidän ministeri on tehnyt mielestämme todella hyvää työtä. Kesällähän julkaistiin jo luovien alojen kasvustrategia, ja nyt tämän kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpano-ohjelmaa ollaan käynnistämässä jo heti ensi viikolla.

Todellakin näistä yritystuista tämä 7,8 miljoonan euron leikkaus elokuva-alalle on nyt kokonaisuudessaan peruttu. Tässä kävimme todellakin keskustelua laajalti elokuva-alan toimijoiden kanssa, ja kävimme keskustelua ministerin kanssa ja nelikon kanssa. Ja jos me ajatellaan, että... Me tiedämme, että elokuva-ala tarvitsee tukea, se voi saada kansainvälistä tukea ja yksityistä rahoitusta, mutta tämä julkinen tuki on siellä pohjalla välttämätön. Sen takia olemme todella kiitollisia ja toivon, että me kaikki ymmärrämme olla kiitollisia siitä uutisesta, [Puhemies koputtaa] minkä ministeri tänään toi, että elokuva-alan leikkaukset peruttiin. Se on todella iso asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

19.35 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Det är väldigt oroligt ute i världen just nu, och därför kan kulturen på sitt sätt hjälpa oss att förstå den omvärld som vi lever i. Samtidigt förenar den och skapar välmående och också en slags resiliens. I det här fallet ser jag att det är jätteviktigt speciellt för barn och unga att man får förberedande konstundervisning och på det sättet skapar en bättre förståelse och använder sina känslor i en värld där det ofta är bråttom. Med kulturen har man möjlighet att fördjupa sig och lugna ner sig, och det är jätteviktigt att hinna fundera på saker och ting.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Tässä aikaisemmin puhuttiin siitä, että kulttuuri ja taide on tärkeää myös poikkihallinnollisesti, ja me yleensä katsotaan ainoastaan omia lokeroitamme, mutta esimerkiksi nyt meidän kirjailija Kilpi tässä on myös hyvä pelaamaan jalkapalloa, joten hän voisi yhdistää nämä. Voi olla, että pitäisi olla tällä hetkellä Olympiastadionilla, koska Suomi on häviöllä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

19.37 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Valiokunta on myös painottanut, että toimeenpanosuunnitelman valmisteluun on otettava mukaan kulttuuri ja luovien alojen toimijat ja sen tulee varmistaa riittävä rahoitus tavoitteiden toteutumiseksi. Tämä on tärkeää, sillä kulttuurilla on merkittävä rooli alueellisessa elinvoimassa, työllisyydessä, hyvinvoinnissa ja taloudessa. Kulttuuri on arvokasta, ja meidän tulee löytää ratkaisuja sen vaalimiseksi ylivaalikautisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kolme puheenvuoroa vielä, sitten puhujalistalle: Strandman, Mikkonen Krista ja Kilpi. — Strandman.

19.37 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan korostaa suomen kielen merkitystä kansallisen identiteetin, kulttuurin ja yhteiskunnan perustana. Ohjelmassa on tärkeää painottaa, että kieli on kansakunnan olemassaolon edellytys ja sen asema on turvattava kaikilla elämänalueilla. Kukaan muu maailmassa ei puolusta suomen kieltä, jos emme itse sitä tee. Lukeminen ja kirjoittaminen suomen kielellä on yksi perustaidoistamme, ja tähän nykyhallitus panostaa perusopetuksessa lisäämällä oppitunteja.

Huomenna vietämme Aleksis Kiven päivää, suomalaisen kirjallisuuden päivää, joka muistuttaa lukemisen kulttuurin tärkeydestä. Tässä yhteydessä haluan kuitenkin nostaa esille myös suomen kielen eri murteet, jotka tuovat maamme eri alueita vahvasti ja oivasti esille. Murteet ovat kansalaistemme arjessa elävää kieltä ja merkittävä osa kulttuuri-identiteettiämme. Suomen kieli on Suomen mieli, niin kuin edustajakollegani Keskisarja on ilmaissut.

Hyvjee illanjatkoo kaikille! Pietään suomen kielestämme huolta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

19.39 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulttuuriahan ei tietysti synny ilman tekijöitä, ja hengen palo ei elätä taiteilijoita, ja sen takia tietysti tämä taiteilijoiden ansainta pitäisi laittaa kuntoon. Me tiedetään, että tulot usein koostuvat monista eri lähteistä, ja tietysti tämä työttömyys ja sosiaaliturva on oma kysymyksensä, mutta sitten meillä on myös semmoisia yksittäisiä pieniäkin asioita, joita voisi aika nopeasti pistää kuntoon, mikä takaisi sen, että nimenomaan tekijä saa työstään korvausta.

Esimerkiksi tämä yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän uudistaminen olisi semmoinen, jota edustaja Haatainen nosti tässä esille, nämä lainauskorvaukset, niiden korottaminen, ja nämä Celia-korvaukset. Ja sitten tietysti me tiedetään, että näyttelypalkkiomallia tulisi kehittää, sitä tulisi laajentaa, ja taiteilija-apurahat ovat myös varsin matalalla tasolla.

Kun mietitään tätä selontekoa ja niitä toimenpiteitä, mitä me tarvitaan nyt tästä eteenpäin, niin kannustaisin ministeriä nyt nappaamaan sieltä näitä tällaisia helppoja ja jo selvitettyjä malleja, niin kuin vaikka tämä yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vielä edustaja Kilpi, rauhallisesti. [Naurua]

19.40 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on täysin rauhallista. — Näin kirjailijataustaisena edustajana minäkin tässä nyt nostattelen vähän näitä korvausasioita ja kirjallisuutta esille. Kyllähän se niin on — voin ihan omakohtaisestikin todistaa — että kirjailijoitten leipä on pieninä, pieninä murusina ympäri maata ja maailmaa ja jokainen murunen on äärimmäisen tärkeä.

Kun tässä juuri aamulla tavattiin kirjailijoita kahvilla, niin siellä hyvin selkeästi nostettiin esille, että tuo lainauskorvaus on vähän ongelmassa, että mitä enemmän nämä lainausmäärät ovat kasvaneet, sitä enemmän korvaukset ovat pienentyneet. Se on vähän epälooginen tilanne ja huono tilanne, ja siihen olisi itse asiassa ihan ratkaisukin, kun siellä on siirtomäärärahaa se 450 000 olemassa, jonka voisi ihan niin kuin ensiapuna antaa kyllä laastariksi tähän ongelmaan ja haavaan.

Ja sitten on se Celia-laina tosiaankin: jos ajatellaan, että siellä on 1,4 miljoonaa lainausta, niin yli miljoona lainausta jää korvaamatta, ja se on vain sen takia, että laki on toimimaton ja ajastaan jäänyt. [Puhemies: Aika!] Tekninen korjaus tässäkin olisi hyvä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle ja otetaan neljä sieltä. — Edustaja Hänninen. — Mutta ministerille vasta, kun aika on loppu. Elikkä tämä on aikataulutettu, ja kello kahdeksan suurin piirtein, jos sopii, olisi puheenvuoro teillä. — Mutta joka tapauksessa Hänninen, Ollikainen, Elomaa ja Honkasalo saavat tässä vaiheessa puheenvuoron. Sitten siirrytään toiseen aiheeseen. Minä uskon, että nämä ehditään käydä. — Hänninen.

19.41 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut edistämään kulttuuria ja luovia aloja pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti. Kulttuuri ei ole vain viihdettä, se on osa kansallista identiteettiämme, talouttamme, hyvinvointiamme.

Nyt palautekeskustelussa oleva kulttuuripoliittinen selonteko antaa yhteisen suunnan ja tavoitteet sille, että taide ja luova työ voivat kukoistaa myös tulevaisuudessa. Sivistysvaliokunta on korostanut, että selonteolle laadittavan toimeenpanosuunnitelman on oltava konkreettinen ja yli vaalikausien ja yli hallintorajojen sitova. Kulttuuri on nähtävä kansallisena laajana rakenteena, kuin peruskalliona, jonka varaan rakennamme sivistystä ja henkistä huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on myös painottanut, että toimeenpanosuunnitelman valmisteluun on otettava mukaan kulttuuri ja luovien alojen toimijat ja sen tulee varmistaa riittävä rahoitus tavoitteiden toteuttamiseksi. Tämä on tärkeää, sillä kulttuurilla on merkittävä rooli alueellisessa elinvoimassa, työllisyydessä, hyvinvoinnissa ja taloudessa.

Oulun kulttuuripääkaupunkivuosi 2026 eli ensi vuosi on hyvä esimerkki siitä, miten kulttuuri voi olla elinvoimaa, pitovoimaa, vetovoimaa, yhteisöllisyyttä ja yhä kasvua luova voima. Kulttuuri on arvokasta, ja meidän tulee löytää ratkaisuja sen vaalimiseksi ylivälikautisesti. Tämä selonteko on jo askel oikeaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Kulttuuri ei ole vain menneisyyden vaalimista ja muistelemista, se on myös tulevaisuuteen suuntautuvaa rakentamista. Valiokunnan mietintö muistuttaa meitä siitä, että kulttuuri on kaikkien oikeus ja että sen saavutettavuus on turvattava riippumatta asuinpaikasta, taustasta tai varallisuudesta. Meidän on huolehdittava siitä, että kulttuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

ripolitiikan linjaukset eivät jää vain paperille vaan muuttuvat teoiksi. Kun kulttuuri voi hyvin, Suomi voi hyvin niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin henkisesti.

Kiitän sivistysvaliokuntaa sen huolellisesta, syvällisestä ja tulevaisuuteen katsovasta työstä tämän selonteon käsittelyssä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Ollikainen, ja tosiaan noin kahdeksan maissa vaihdetaan, niin että siihen mennessä kaikki, jotka vaan kerkiävät, puhuvat. — Ollikainen.

19.45 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että tässä on puhuttu esimerkiksi eri rahoituskanavista. Totta kai ensisijaisen tärkeää on, että meidän kansalaiset käyvät kulttuuritapahtumissa ja myös kuluttavat kulttuuria ja taidetta — se on todella tärkeää — mutta totta kai valtiolla, kunnilla mutta myös esimerkiksi säätiöillä on todella tärkeä rooli. Kun puhuttiin Taidetestaajista, niin tulee muistaa, että se oli Suomen Kulttuurirahasto ja Svenska kulturfonden, jotka aloittivat sen. Valtio on tullut sitten mukaan osarahoittajaksi tähän kokonaisuuteen, mutta suuri osa rahoitetaan säätiöpohjalta. Hyvä, että tätä lahjoitusvähennystä nyt sitten suunnitellaan, ja uskon, että se on oikein tervetullutta.

Kun mietitään vielä tätä, niin luova talous on todella suuri työllistäjä, on paljon freelancereita ja niin edelleen. Koulutuksella on aina ensisijaisen tärkeä rooli, mutta tulee myös muistaa, että monella on taustaa jostain yhdistyksestä, seurasta, teatteritoiminnasta esimerkiksi, ja ovat kukoistaneet ja luoneet oman työpaikkansa sitä kautta.

Otan nyt tässä esiin, koska edustaja Strandman puhui murteista ja edustaja Elomaa puhui Etelä-Koreasta ja sieltä tulee K-pop, että KAJ’lla on myös K-pop-laulu elikkä että identiteetti ja murteet ovat tärkeitä — ”Pa to ta na kako” on se laulu. Sen takia haluan tämän nostaa esille, että on mahdollista tuotteistaa eri tuotteita, jos ne ovat tarpeeksi hyviä, vaikka ne olisivat ruotsinkielisellä murteella tai suomenkielisellä murteella. Hienoa, että Strandman nosti esille nämä murteet sen osalta. Elikkä se on osa meidän identiteettiä ja hyvinvointia, ja siitä meidän tulee olla ylpeitä.

Olen korostanut just esimerkiksi taidetta lapsille ja nuorille, mutta haluan nostaa esille myös taiteen ja kulttuurin iäkkäimmille. Haluaisin nostaa esille, että olisi rahoitusta myös esimerkiksi hyvinvointialueilla ja että olisi taidetta ja kulttuuria, esimerkiksi musiikkiesityksiä, iäkkäimmille vanhustenhuollossa ja että myös meidän sairaaloissa ei olisi ainoastaan valkoisia käytäviä vaan siellä olisi myös kulttuuria ja taidetta. Se antaisi lämpimämmän olon sitten näissä sairaaloissa, kun on muuten epävarma tilanne.

Kiitoksia tästä. Uskoisin, että meillä aika pitkälle on yhteinen näkemys kuitenkin siitä, millä tavalla meidän tulee edetä kulttuurin suhteen. Valoisampaa tulevaisuutta kohti! — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

19.48 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kulttuurillamme ja luovuudellamme on keskeinen rooli Suomen elinvoimaisuuden ja menestyksen sekä myös sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden kannalta. Maakuvamme ja sitä kautta kiinnostus Suomea kohtaan pohjautuvat pitkälle kulttuurisiin tekijöihin. Tarvitsemme laajapohjaista, eri toimijoiden kesken jaettua näkemystä taiteen, kulttuurin ja luovien alojen yhteiskunnallisesta merkityksestä ja kasvun mahdollisuuksista. Tämän vahvistamisessa meillä päättäjillä on keskeinen rooli.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista. Suomen vahva instituuttiverkosto on voimavara taiteen, kulttuurin ja luovien alojen kansainvälistymisen edistämiseksi. Kulttuurivienti on erittäin tärkeää, mutta sen edellytyksenä on vahva kotimainen tuotanto omissa käsissä. Nyt tilanne on esimerkiksi musiikin kohdalla valitettavasti se, että isot kansainväliset toimijat pyörittävät suosituimpien kotimaisten artistien tuotantoa ja hallitsevat näiden tekijänoikeuksia. Tämä ei ole kokonaan huono asia, päinvastoin hyvä asia, mutta yksi miinus siinä on: tällaisessa mallissa tuotot valuvat hyvin pitkälti pois Suomesta. Siksi on tärkeää, että me päättäjät pidetään huolta, että meillä on nämä pienet toimijat, jotka pystyvät myös tekemään musiikkia ja pitämään firmojaan pystyssä näiden isojen rinnalla. Näin pääsevät myös lukuisat esiintyjät levyttämään ja jopa radiosoittoihinkin.

Kotimaisuus ja suomen kielen vaaliminen ovat erittäin tärkeitä asioita kulttuuripolitiikasta puhuttaessa. Tämä tuntuu joskus jäävän aivan liian pienelle huomiolle. Kansallinen identiteetti ja perinteiset arvot muodostavat vahvan perustan suomalaiselle kulttuurikentälle.

Tässä selonteossa mainitaan sana ”liikunta” ainoastaan kolme kertaa. Näistä maininnoista kaksi koskee kulttuuri- ja liikuntaetuutta ja yksi uskonnollisten yhdyskuntien toimintaa. Sanaa ”urheilu” ei mainita kertaakaan. Myöskään mietinnössä näitä ei mainita kertaakaan. Pitäisi mainita, sillä liikunta ja urheilu kuuluvat opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan ja ovat erottamaton osa kulttuuria ja kulttuuripolitiikkaa. Urheilua seurataan Suomessa innokkaasti. Siinä meillä on hyvin pitkät perinteet. Huippu-urheilun seuraaminen rohkaisee myös kaikenikäisiä, etenkin lapsia ja nuoria, liikuntaharrastuksen aloittamiseen. Tiedämme hyvin, että aktiivisella liikunnalla on valtava kansanterveydellinen merkitys. Tiedämme myös, että etenkin lasten ja nuorten kohdalla esikuvat ovat erittäin tärkeitä liikuntaharrastuksen aloittamisesta. Liikunnasta ja urheilusta tulee puhua kiinteänä osana kulttuuria.

Arvoisa puhemies! Kulttuurin merkitys ihmisen hyvinvoinnille on kiistaton. Lähes 30 vuotta kulttuurin parissa leipäni ansainneena voin sanoa, että ei se leipä silloinkaan helpolla tullut. Fakta on kuitenkin se, että taloudellinen tilanne Suomessa on nyt haastava. Tämä tarkoittaa, että jokaisella saralla pitää kantaa kortensa kekoon. Tämä on kovaa aikaa kaikelle. Kulttuurikin joutuu kantamaan tästä taakkaa. Tilanne ei ole kuitenkaan ikuisesti synkkä, vaan valo kyllä koittaa vielä. Niin hallituksessa kuin oppositiossa täytyy myöntää se, että kulttuurin ja luovien alojen potentiaali on valtava myös taloudellisesti. Sen takia vastakkainasettelusta täytyy päästä kokonaan eroon. Ääripäiden on lähennyttävä toisiaan. Paras lopputulos syntyy yhteispelillä.

Lopuksi vielä, arvoisa puhemies, toivoisin, että ministeri Talvitie vielä jotakin kertoisi luovan talouden tulevaisuudesta: mitä panostuksia voisi laittaa, jotta saataisiin siitä täysteho. Luovat alat on tulevaisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

19.52 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Näistä elokuva-alan leikkauksista vielä sen verran, että täällä eduskunnassa tosiaan edustaja Lohikoski järjesti ison tilaisuuden, jossa oli yli 50 elokuvan alan ammattilaista. Kyllä se tunnelma siellä oli todella hurja, ja moni oli täysin järkyttynyt tästä leikkauksen kokoluokasta. Itse ajattelen niin, että myös kansalaisyhteiskunnalle pitää sallia kaikenlaisia tunteita, niin että on ehkä vähän liikaa odotettu se, että aina sen viestimisen pitäisi tapahtua ikään kuin päättävässä asemassa ole-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

van näkökulmasta, rakentavassa hengessä. Jos on kyse omasta toimeentulosta ja tulevaisuudesta, niin on aivan ymmärrettävää, että se herättää myös todella kovia tunteita. Tietenkin ikävää oli se, että siinä tilaisuudessa ei ollut läsnä yhtäkään hallituspuolueen edustajaa, ei siis yhtäkään hallituspuolueen edustajaa. [Sari Tanuksen ja Pia Lohikosken välihuuto] Se kutsu oli lähetetty laajalla jakelulla koko eduskunnalle, ja siellä tosiaan oli koko elokuva-ala hyvin kattavasti edustettuna.

Kyllä on pakko sanoa myös se — tuossa aikaisemmin sanoin, kuinka moni elokuvan alan tekijä joutui turhaan käyttämään energiaa siihen, että torjui näitä leikkauksia — että joiltakin hallituspuolueiden edustajilta tuli todella ikävää viestiä koko elokuva-alalle, eivät olleet millään tavalla edes salonkikelpoisia ne näkemykset suomalaisen elokuva-alan tasosta. Se näytelmä ei kaiken kaikkiaan ollut kaunista katsottavaa. Ja tosiaan on niin, että kulttuuri- ja taidealalla — kun täälläkin puhuttiin taiteilijoiden toimeentulosta — esimerkiksi kuvataiteilijoista merkittävä osa elää alle köyhyysrajan, ja ei voida ajatella niin, että pelkästään vapaaehtoisvoimin sitä kulttuuria ja taidetta tässä maassa pitäisi tehdä.

Tosiasia on se tosiaan, että kulttuuripoliittinen selonteko on suuressa ristiriidassa hallituksen politiikan kanssa. Jatkuvien leikkausten myötä kulttuuritoimijoilta putoaa pohja toiminnan pitkäaikaiselta suunnittelulta, ja siten ristiriita hallituksen todellisen kulttuuripolitiikan ja selonteon välillä on räikeä. Selonteon katse on vuodessa 2040, mutta iso osa taiteentekijöistä pohtii tällä hetkellä alanvaihtoa, ja se kävi esimerkiksi tässä elokuvan alan tilaisuudessa hyvin selväksi. Toivoisin todellakin hallitukselta nyt myös peiliin katsomista. Eli mikä tarkoitus on tuottaa näitä selontekoja, jos samanaikaisesti leikataan esimerkiksi taiteen ja kulttuurin rahoitusta hyvin merkittävässä määrin? Ketä varten silloin kulttuuripolitiikkaa tehdään ja missä konkreettisissa teoissa taiteen itseisarvon ja autonomian kunnioitus näkyvät?

Taiteen ja kulttuurin avustuksiin on kohdistunut tällä hallituskaudella laajoja leikkauksia, jotka uhkaavat erityisesti vapaata kenttää, alueellista yhdenvertaisuutta ja taiteen autonomiaa. [Marko Kilpi: Ei ole hurraamista siinä!] — Edustaja Kilpi voisi hieman rauhoittua, että saan puhua tämän oman puheeni loppuun. [Marko Kilpi: Minä olen rauhallinen!] Vapaan kentän toimintaedellytykset ovat oleelliset, jotta suomalainen kulttuuriekosysteemi tuottaa myös laitoksien ulkopuolista taidetta, ja kuten edustaja Lohikoski totesi, ilman pieniä ei ole myöskään suuria.

Lisäksi köyhyyden lisääminen ja sosiaaliturvaleikkaukset ovat kulttuuripoliittinen kysymys, koska ne iskevät sekä taiteen ja kulttuurin tekemiseen ja tekijöihin että mahdollisuuksiin päästä kokemaan taidetta ja kulttuuria. Vasemmistolaisen kulttuuripolitiikan tavoite on, että sosioekonominen tausta tai perheen kulttuurinen pääoma eivät saa sanella pääsyä aktiiviseksi taiteen ja kulttuurin toimijaksi tai kokijaksi. Riittävä julkinen rahoitus on tärkeää kulttuurin ja taiteen saavutettavuudelle, niin ikään lasten ja nuorten yhdenvertaiset mahdollisuudet kulttuurikokemuksiin ja harrastuksiin ovat julkisrahoituksesta kiinni, ja tilannetta vaikeuttavat hallituksen tekemät kuntien valtionosuuksien leikkaukset ja indeksijarru. Kulttuurin ja taiteen alueelliseen eriarvoisuuteen on puututtava. Selonteko ei tällä hetkellä valitettavasti tarjoa konkreettisia keinoja estää kulttuurierämaiden syntyminen maakuntiin.

On selvää, että nämä elokuva-alan leikkaukset olisivat olleet hirvittävä isku isolle osalle av-alan ammattilaisia ja liitännäisiä aloja, ja on hyvä huomioida myös, että pohjoismaisessa kontekstissa ja esimerkiksi suhteessa Viroon tämä elokuvan alan julkinen tuki on alhaisella tasolla. Leikkaukset taiteen ja kulttuurin avustuksiin on totta tosiaan peruttava, ja elo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

kuva-alan tukileikkauksia ei saa siirtää myöskään muiden taidealojen maksettavaksi mutta ei myöskään esimerkiksi koulutukseen ja nuorisoon ja liikuntaan.

Lopuksi haluan todeta, että kannatan edustaja Lohikosken tekemää vastalauseen 1 mukaista kannanottoehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä edustaja Lahdenperä ja sitten ministerin vastaus. Sitten joudutaan siirtymään eteen päin, mutta uskon, että palataan aika nopsasti tähän takaisin.

19.58 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Kulttuuri on osa sivistystä ja identiteettiämme, mutta se on myös talouden ja elinvoiman kysymys. Tässä selonteossa on paljon oikeansuuntaista tahtoa ja tavoitteita. Kulttuuripolitiikan tulee perustua vapauteen, vastuuseen ja vaikuttavuuteen.

Ensinnäkin taiteen ja kulttuurin vapaus ei tarkoita riippuvuutta julkisesta tuesta. Tarvitaan enemmän tilaa yrittäjyydelle ja omavaraisuudelle. Jokainen euro, joka jää pois hallinnosta ja paperityöstä, voidaan käyttää itse sisältöön, siihen, mikä oikeasti synnyttää kulttuuria.

Toiseksi, vastuullinen kulttuuripolitiikka tunnistaa talouden realiteetit. Kulttuuria ei rahoiteta velkarahalla vaan tukemalla työtä, kasvua ja yksityisiä investointeja kulttuurin kentällä. Tarvitsemme järjestelmän, jossa julkinen tuki täydentää omaa elinvoimaa.

Kolmanneksi vaikuttavuus. Kulttuuripolitiikan tavoitteet on mitattava tuloksissa: hyvinvoinnissa, osallisuudessa, vetovoimassa ja työllisyydessä. Hyvät aikomukset eivät riitä, jos rakenteet ovat tehottomia ja resurssit hajallaan.

Arvoisa puhemies! Samalla on syytä muistaa, että suomalainen kulttuuri on enemmän kuin ohjelmakausien visioita. Se on meidän yhteinen henkinen perusrakenteemme, se, joka vahvistaa maanpuolustustahtoa, kriisinkestävyyttä ja yhteistä identiteettiä. Kulttuuri on voimavaramme. Kun ihminen tietää, mistä tulee, hän kestää enemmän. Kulttuuri on osa kansallista resilienssiä ja turvallisuutta. Se antaa voimaa myös silloin, kun olosuhteet eivät ole helppoja. Siksi suomalaisen kulttuurin tukeminen ei ole nostalgiaa vaan turvallisuuspolitiikkaa parhaimmillaan. Yhteinen arvopohja ja vahva itsetunto ovat asioita, joita mikään rahasto ei voi korvata mutta joita ilman yksikään maa ei pysy koossa.

Suomalaisen kulttuuriperinnön elinvoimaisuutta turvaamme varmistamalla lasten ja nuorten kulttuurikasvatuksen, polut taiteen ja kulttuurin eri alojen harrastamiseen ja ammattilaisuuteen. Kulttuuri kuuluu kaikille, mutta sen tukemisen pitää perustua kestäväan pohjaan. Tarvitsemme toimeenpano-ohjelman, jossa on aikataulu, rahoitus ja vastuutahot, ei enää uutta paperia vaan todellisia tekoja. Suomalainen kulttuuri ansaitsee sen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri puhuu, 3 minuuttia.

20.00 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Alussa muutamiin edustajien nostoihin yhteisiä vastauksia, ja sitten loppupuheenvuoroon.

Tässä useampi edustaja kysyi kirjoihin liittyvistä asioista, Celia-korvauksista ja monista muista. Yhtenä toimenpiteenä on tosiaan kirjastoalan selvitys. Se tullaan siis käynnistämään vielä tämän tulevan talven aikana, ja siinä varmasti pureudutaan moniin näihin asioihin, mitä tässä tuotiin esiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Useampi edustaja toi vielä vertailun Koreaan. Tapasin viime viikolla Korean varaministerin. Olin YK:n kulttuurikokouksessa eli Mondiacultissa, joka oli nyt ekaa kertaa Euroopassa, Barcelonassa. Tässä meidän tapaamisessa kyllä tuli hyvin selvästi ilmi se, että Korea on noin 30 vuotta sitten päättänyt systemaattisesti panostaa luovaan talouteen, ja ne hedelmät ovat viime aikoina olleet näkyvissä. Niin kuin kaikki muutkin toimenpiteet, se tarvitsee sitä pitkäjänteistä työtä ja yhteistä näkymää. Näen siinä mielessä tämän kulttuuripoliittisen selonteon tärkeänä, että meillä on se yhteinen päämäärä, meillä on yhteisiä tavoitteita, kun me myöskin sitoudutaan toimenpiteiden hakemiseen yhteisesti, puolueet laajasti mutta tietenkin myös koko taiteen ja kulttuurin kenttä.

Täällä tulivat hyvin ilmi suomalaiset tarinat. Taide- ja kulttuuriammattilaiset ovat tärkeässä roolissa, ja he tarvitsevat sen arvostuksen. Niin kuin sanoin aikaisemminkin, kuka muu niitä suomalaisia tarinoita kertoisi, elleimme me niitä kerro. Kulttuurilla on myös iso osa ja rooli meidän sivistyksen ja osaamisen vahvistamisessa. Kaikki ne investoinnit, mitkä me tehdään tulevaisuudessa osaamiseen, ja t&k-panostukset, nivoutuvat myöskin tänne, koska me tarvitaan niitä luovia tekijöitä, ja siinä mielessä kulttuurilla ja taiteella on myöskin rooli siinä, että luovia tekijöitä meillä riittää.

Kutsun siis mukaan kaikki laajasti tähän toimeenpanosuunnitelmatyöhön, joka aloitetaan jo ensi viikolla. Jotta onnistumme, meidän on katsottava asioita yhteisestä näkökulmasta ja pidemmälle tulevaisuuteen kuin vain yhteen vuoteen ja ensi vuoteen. Tarvitsemme yhteistyötä, luovuutta, rohkeutta.

Kiitos kaikille tästä keskustelusta. Tunnistan, että ”rakentava”-sana voidaan tulkita tosi eri lailla. Minä ajattelen ”rakentavaa” niin, että erilaiset mielipiteet kohtaavat mutta siinä käydään sellaista dialogia, että sillä rakennetaan parempaa tulevaisuutta ja parempaa huomista. Siinä mielessä annetaan jatkossakin niille erilaisille mielipiteille rakentavassa hengessä ja hyvässä keskustelukulttuurin hengessä sijaa, niin päästään parempaan lopputulokseen.

Kulttuuri antaa meille juuret ja siivet, ja meidän on tärkeää myös poliittisesti kannustaa investoimaan, luomaan mahdollisuuksia ja näkymää, ja sitä kautta myöskin sitten saamme aikaan jotain uutta ja erilaista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 20.04.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.22.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Sieltä ensimmäisenä edustaja Strandman, olkaa hyvä.

20.22 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on suomalaisten kotimaa, isänmaa ja synnyinmaa. Suomalaisten tarinoita kertovat vain suomalaiset. Suomalainen kulttuuri on monimuotoista, ainutlaatuista, ja se elää ihmisten arjessa. Se ilmenee suulli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

sessä perinteessä, tarinoissa, sananlaskuissa ja Kalevalan mitassa, käsityötaidoissa, uskomuksissa ja muinaismuistoissa.

Kulttuuriin kuuluvat ihmisten jakamat arvot, perinteet, taide ja elintavat, jotka muodostavat jaetun elämäntavan yhteisössä. Kukapa meistä ei olisi saunassa käynyt tai syönyt perinneruokiamme mykyrokasta kalakukkoon, puhumattakaan kesäillan lavatansseista järvi- maisemassa. Suomenajokoira, suomenpystykorva ja suomenhevonen ovat osa kansallista identiteettiämme. Ne kertovat elämäntavastamme, yhteydestämme luontoon ja pitkästä historiastamme.

Kulttuurimme ilmenee monessa arksessa ja merkityksellisessä muodossa. Se löytyy musiikista, kirjallisuudesta, kuvataiteesta, teatterista ja elokuvasta. Se näkyy perinteisissä juhlatavoissa ja ihmisten jakamissa tarinoissa. Jokainen osallistuminen, jokainen hetki, jolloin jaamme kokemuksia toisten kanssa, vahvistaa yhteisöllisyyttämme ja rakentaa kulttuurimme jatkuvuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Kulttuuripoliittisessa selonteossa on hyviä toimenpiteitä, joita on tärkeää toteuttaa kulttuuri- ja luovien alojen toimijoiden kanssa pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Nyt tulee löytää niitä toimintatapoja ja kohtaamisia, jotta jokainen voi keua arjessaan kulttuurisia nautintoja jokaisella aistilla vaikkapa kauppareissun yhteydessä.

Kulttuuri kuuluu kaikille, ja se ei tarvitse aina rahaa. Valtion tuen tulee olla aina vaikuttavaa ja myös henkistä, fyysistä ja taloudellista kasvua lisäävää. Kulttuuriosaamista, luovuutta ja rohkeutta tarvitaan maahamme.

Kulttuuri on meidän yhteinen kotimme. Se ei synny hallinnossa tai ohjelmissa vaan ihmisten arjessa siinä, miten puhumme, luomme ja jaamme kokemuksia. Se on yhteinen perintö ja samalla tulevaisuuden perusta. Meidän tehtävämme on vaalia tätä perintöä ja varmistaa, että oma tarinamme ja arvomme kulkevat sukupolvelta toiselle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

20.25 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on kulttuuripoliittinen selonteko ja sivistysvaliokunnan mietintö aiheesta. Kiitos ministeri Talvitielle asian esittelystä. Kulttuuripoliitiikan tehtävä on pitää huolta suomalaisesta sivistyksestä, identiteetistä ja kulttuurimme perinteistä. Se on työtä sen eteen, että suomen kieli, perinteet ja taide elävät vahvoina myös tulevaisuudessa. Kun puhumme kulttuurista, puhumme samalla siitä, keitä me olemme kansakuntana. Suomi on pieni maa, ja suomen kieli on ainutlaatuinen. Siksi sen asemaa ei voi pitää itsestäänselvyytenä. Kieli on ajattelun väline, yhteyden väline ja kulttuurin perusta. Jos kieli heikkenee, heikkenee myös kyky ilmaista ja ymmärtää omaa todellisuuttamme. Siksi on tärkeää, että valtiovalta tukee suomen kielen käyttöä, opetusta ja asemaa kaikilla elämänalueilla.

Arvoisa puhemies! Kulttuuri on tapa elää ja olla osa yhteisöä. Se näkyy musiikissa, kirjallisuudessa mutta myös arjen tavassa kohdata, rakentaa ja juhlaa. Kulttuuri ei synny virastoissa vaan ihmisten keskuudessa ja luonnossa tässä tuhansien järvien ja metsien maassa. Se on elävää, ja sen tulee elää kansan mukana. Kulttuuri on elämäntapa, joka ilmenee arvoina, uskomuksina, tarinoina, taiteena, kielenä ja tapana sekä toimintana. Kulttuurista nauttiminen ja sen toteuttaminen ei aina välttämättä vaadi rahaa. Valtion tehtävänä on luoda edellytyksiä mutta ei ohjata sisältöjä. Taiteilijoilla ja tekijöillä on oltava vapaus ja vastuuta. Siksi tarvitaan tasapainoa julkisen tuen ja yksityisen rahoituksen välillä. Julkinen tuki

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

turvaa perustan, mutta yksityinen toiminta ja markkinaehtoisuus pitävät kulttuurin elävänä ja monimuotoisena.

Arvoisa puhemies! Kulttuuri vahvistaa yhteiskuntaa ja lisää hyvinvointia. On tärkeää, että kulttuuripalvelut ovat saavutettavia kaikkialla Suomessa. Ihmisten on voitava kokea kulttuuria, taidetta sen eri muodoissaan ja osallistua sen tekemiseen asuinpaikasta riippumatta. Pitkässä Suomessa on myös alueellisia kulttuurimme erityispiirteitä, joita tulee vaalia. Tähän liittyvät paitsi koko Suomen metsäiset maisemat myös upeat vesistömme, joet, järvet ja merellisyys. Oman rikkauden maamme kulttuuriperinteeseen tuovat pohjoisen Lapin maisemat tuntureineen ja alkuperäiskansoineen. Alueelliset ja kielelliset erot sekä murteet ovat osa kansallista perintöämme myös tuleville sukupolville. Kulttuuri on myös osa kansallista turvallisuutta. Se antaa meille kyvyn ymmärtää itseämme ja puolustaa arvojamme, kun tiedämme, mistä tulemme. Tämän olemme saaneet huomata, kun seuraamme Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaa Ukrainassa.

Suomalainen kulttuuri on laaja ja monimuotoinen kokonaisuus. Siihen kuuluvat niin korkeataide kuin arjen perinteet. Saunakulttuuri, käsityöt, urheilutapahtumat, metsästys ja metsät ovat kaikki osa samaa tarinaa. Kaikkia näitä on syytä vaalia ja arvostaa. Jokainen suomalainen vaikuttaa kulttuurin tulevaisuuteen omilla valinnoillaan. Kun tuemme kulusvalinnoillamme kotimaista musiikkia, elokuvaa tai kirjallisuutta, tuemme omaa identiteettiämme. Jos me suomalaiset emme tue suomalaista kulttuuria, ei sitä kukaan muukaan tee.

Arvoisa puhemies! Kulttuuri on perusta, jolle yhteiskunta rakentuu. Kun pidämme huolta kielestämme, taiteestamme ja arvoistamme, pidämme huolta meille rakkaasta isänmaastamme, Suomesta. Ja lopuksi toivotan teidät kaikki tervetulleiksi pohjoiseen Ouluun ensi vuonna, 2026, Euroopan kulttuuripääkaupunkiin. Tervetuloa! — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

20.29 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Taide herättää, ilahduttaa, kysyy, etsii vastauksia, synnyttää muistoja, saa muistamaan, ottaa kantaa, ravisuttaa, rauhoittaa mieltä, antaa uusia näkökulmia, ihmetyttää, antaa nautintoa, saa ajattelemaan, ärsyttää, ihastuttaa — siis on osa ihmisyyttä.

Kulttuuripoliittinen selonteko on lähtökohdiltaan äärimmäisen tarpeellinen asiakirja. Taide- ja kulttuuripolitiikkaa tulee kehittää kunnianhimoisesti, sillä luovilla aloilla piilee valtavaa potentiaalia myös kansantalouden ja ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Tällä hetkellä on kuitenkin ilmeinen ristiriita tavoitteiden ja todellisuuden välillä. Taide- ja kulttuuriala ei voi kukoistaa, jos sen rahoitus ja tekemisen edellytykset eivät ole kunnossa, ja nyt ne eivät ole.

Tätä selontekoa lukiessani mieleeni pyrkikin väkisin Irinan biisi Yhdeksän hyvää ja kymmenen kirosanaa. Selonteko todellakin sisältää yhdeksän hyvää toimenpidettä kulttuurin puolesta. Ne kiro sanat tulevat mieleen katsoessa sitä listaa, miten hallitus on kautensa aikana leikannut kulttuurista ja nostanut kulttuurin verotusta. Ja vaikka tänään saatiin kuulla, että hallitus on tullut järkiinsä ja peruu lisäleikkaukset elokuva-alalta ja muulta kulttuurilta, niin ei se kiro sanoja poista. En ymmärrä, miksi kyseiset leikkaukset ylipäätään tuotiin listalle, kun jo vuosi sitten ministeri kertoi, ettei kulttuurista enää leikata.

Arvoisa puhemies! Kulttuurista pitää voida nauttia ympäri Suomen. Se edellyttää niin maakuntien kulttuurilaitosten kuin sitä tukevan vapaan kentän toimintaedellytyksistä huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

lehtimistä. Hallituksen leikkaukset kuntien valtionosuuksiin ja tiukka kuntatalous laittavat maakuntien orkesterit, teatterit ja museot erittäin haastavaan tilanteeseen. Kulttuuritoiminnan järjestäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, ja sille on varattava riittävä rahoitus.

Ilman kulttuurin tekijöitä meillä ei ole kulttuuria. Hengen palolla ei taiteilijakaan elä. Siksi meidän tulee turvata kulttuurin tekijöiden mahdollisuudet tehdä työtään ja tulla sillä toimeen. Kulttuurialan ammattilaisten toimeentulo on usein vaikeasti ennakoitavissa, ja tulot koostuvat monesta eri osasta. Pitkällä tähtäimellä perustulo olisi paras keino paikata tilkkutäkkimäisen sosiaaliturvan aukkoja ja mahdollistaa joustavat siirtymät palkkatyön, yrittäjyyden, apurahalla tehtävän työn ja työttömyyskausien välillä. Tärkeä ja vaikuttava askel olisi yhdistelmävakuutus, joka mahdollistaisi työttömyysturvan kerryttämisen samanaikaisesti sekä työntekijänä että yrittäjänä. Myös se järjetön tulkinta siitä, että taiteilija ei voi työttömänä harjoittaa lainkaan taidetta, tulisi purkaa, koska eihän siinä ole mitään järkeä, että edes ammattitaitoaan ei pysty työttömänä pitämään yllä.

Arvoisa puhemies! Suomen työttömyys on tällä hetkellä toiseksi pahinta koko Euroopassa heti Espanjan jälkeen. Yksi ylikorostunut ryhmä on nuoret. Kannankin huolta nuorista vastavalmistuneista ammattitaiteilijoista, jotka ovat vailla työtä ja joiden on sinniteltävä eteenpäin. Vaikka juuri tällä hetkellä nuorilla taiteilijoilla ja kulttuurialan tekijöillä ei olisi töitä, viestin heille ei suinkaan pidä olla, etteikö heitä tarvittaisi. Heitä nimittäin tarvitaan kertomaan tämän maan tarinoita ja kysymään kysymyksiä, joihin ei ole helppoja vastauksia.

Myös lapsilla ja nuorilla on oikeus taiteeseen ja kulttuuriin sekä tekijänä että kokijana. Taidekasvatus lähtee jo päiväkodista ja tuo mielekkyyttä sekä lasten että työntekijöiden arkeen. Siksi on tärkeää turvata päiväkotien ja koulujen mahdollisuus viedä lapsia kokemaan taidetta ja kulttuuria sekä erilaisten esitysten ja taide-elämysten tuominen päiväkoiteihin ja kouluihin. Jokaisella lapsella pitäisi olla mahdollisuus mieluisaan kulttuuri- ja taideharrastukseen. Taidelaitosten yhteistyötä koulujen kanssa olisi hyvä varmistaa.

Kannan suurta huolta Taidetestaajat-toiminnan tulevaisuudesta. Se on ollut esimerkillinen, tykätty ja palkittu tapa varmistaa, että joka ikinen Suomen kasiluokkalainen pääsee taide-elämysten piiriin ja saa myös työkaluja taidekasvatukseen. Kysyin ministeriltä, onko Taidetestaajan rahoitus varmistettu, sillä jos ei rahoitusta taata, niin se on loppumassa ensi lukuvuoden jälkeen. Valitettavasti en tähän saanut vastausta, mutta toivon, että tämä olisi se yhteinen asia, missä koko eduskunta voisi varmistaa, että rahoitusta riittää ja meidän nuoret kasiluokkalaiset jatkossakin pääsevät taide-elämysten pariin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan korostaa sitä, että jos emme itse pidä huolta oman kulttuurimme elinvoimasta ja kulttuuriperinnöstä, ne katoavat, sillä ihmisen kulttuurinälkä ei katoa mihinkään. Jos kotimaiset vaihtoehdot uupuvat, täyttää tilan englanninkielinen massaviihde. Varmistetaan, että taiteen ja kulttuurin tekijöillä on riittävä mahdollisuus tehdä työtään, jotta me saamme nauttia suomalaisesta kulttuurista vastaisuudessakin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Lundén.

20.35 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tänä päivänä on myös selvää, että tekoälyn tuottama materiaali vaikuttaa kulttuuriin, luovaan työhön ja kulttuurialan teoksiin. Silloin on erityisen tärkeää pitää kiinni tekijänoikeuksista ja suomalaisten taiteilijoiden työn tuloksista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Kulttuuri on kuin silta menneisyyden ja tulevaisuuden välillä. Hallitus haluaa, että jokainen suomalainen lapsi kasvaa tuntien ja oppien oman kulttuuriperintönsä ja saa mahdollisuuden harrastaa ja luoda. Siksi on tärkeää panostaa esimerkiksi lasten ja nuorten lukutaitoon ja paikallisiin harrastusmahdollisuuksiin. Suomen kielen tukeminen, kulttuuriperintömme arvostaminen ja historian kunnioittaminen ovat osa suomalaista yhdistävää kulttuuripolitiikkaa. Kunhan ymmärrämme näiden arvon, voimme todeta, että suomalainen kulttuuri on meillä voimavara ja ylpeyden aihe. Pidetään kulttuuriperinnöstämme huolta yhdessä, rohkeasti ja juuret maassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

20.36 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Kulttuuripoliittinen selonteko on merkittävä asiakirja, joka katsoo yhdessä toimenpidesuunnitelmansa ja toimenpiteidensä kanssa pitkälle tulevaisuuteen. Pääasia ei kuitenkaan ole tämä tulos, kulttuuripoliittinen selonteko, vaan isossa roolissa on myös prosessi, jolla se on toteutettu. Kulttuuripoliittisen selonteon laatimiseen on osallistettu kulttuurin kenttä todella laajasti, ja eduskunta sivistysvaliokunnan äänellä edellyttää, että toimenpidesuunnitelmassa otetaan huomioon myös kulttuurin kenttä.

Tässä täysistuntosalissa on käytetty monia puheenvuoroja kulttuuripoliittiseen selontekoon liittyen, kritisoitu hallituksen viimeaikaisia päätöksiä, mutta yhdessäkään puheenvuorossa ei ole laajasti tunnistettu tätä erittäin vaikeaa tilannetta, missä kulttuuripoliittinen selonteko on laadittu. Globaali tilanne on erittäin haastava. Euroopassa on käynnissä sota. Euroopan talous on huonossa tilanteessa. Olemme käyneet läpi koronakriisin. Myös Suomen taloudessa elämme vaikeita aikoja. Reaalinen talouskasvu on puuttunut viimeiset 17 vuotta. Viimeiset vaalikaudet olemme eläneet keskimäärin 10 miljardia euroa yli varojemme, mutta siltikään yhdessäkään opposition puheenvuoroissa tätä tilannetta ei ole tunnistettu.

Tänään on keskusteltu elokuvateollisuuden tuotantotuesta, ja olemme saaneet hyviä uutisia, että näitä leikkauksia tähän ei toteuteta. Ottaisin tässä huomioon myös sen, että myös edellisen hallituksen aikana tätä elokuvatuotantotukea ei nostettu, vaan se on käytännössä pysynyt vähän laskien samalla tasolla vuodesta 2012 alkaen.

Kulttuuri tarvitsee pitkäjänteistä ja ennakoivaa rahoitusta, mutta että tämä toteutuu, se vaatii myös terveen valtiontalouden, mihin meidän pitää yhdessä pyrkiä. Kulttuurin rahoituksessa meidän pitää sitoutua toimiin, joilla nostetaan taiteen ja kulttuurin rahoitustasoa, mutta tämä siis vaatii sen terveen valtiontalouden. On monipuolistettava rahoituslähteitä ja vahvistettava toimijoiden omaa taloudellista kestävyyttä. Yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä on syvennettävä, ja lahjoitusten verovähennysoikeus on tässä askel oikeaan suuntaan. Samalla on huolehdittava, että kulttuurialan toimijoilla on osaamista yrittäjyyteen ja talouden hallintaan.

Kulttuuripolitiikan tekeminen on myös tulevaisuuspolitiikkaa. Meidän on varmistettava, että tekoäly ja digitalisaatio tukevat luovia aloja eivätkä uhkaa niiden tekijöitä. Tarvitsemme sääntelyä, joka turvaa taiteilijoiden oikeudet ja toimeentulot myös uusien teknologioiden alueella. Tänä aamuna Sanaston kirjailijakahvilla tulivat esille Celian, Saavutettavuuskirjaston, ongelmat lainauskorvausten osalta, ja onkin tärkeää, että tulevaisuudessa kehitämme meidän tekijänoikeusjärjestelmää kohti sitä, että se olisi teknologianeutraali.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Kulttuuri tekee Suomesta isomman kuin maantieteelliset rajamme antavat ymmärtää. Se tekee meistä kokoamme suuremman toimijan maailmalla. Toimeenpanosuunnitelman avulla voimme varmistaa, että tämä potentiaali realisoituu, että kulttuuri ja luovat alat nousevat elinkeinopolitiikan, viennin ja kansainvälisen yhteistyön todellisiksi painopistealueiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan lämpimästi kulttuuripoliittista selontekoa ja sen toimeenpanosuunnitelman ripeää valmistelua. Kulttuuri ei ole kuluerä, se on investointi ihmiseen, yhteiskuntaan ja tulevaisuuteen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

20.41 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Kulttuuri muodostaa hyvin laajasti ymmärrettyä yhteisön ja koko yhteiskunnan perustan, mutta se kuitenkin muuttuu ja muovautuu jatkuvasti uusien sukupolvien, uusien vaikutteiden, ideoiden, arkisen vuorovaikutuksen ja myös tietoisien muutosten kautta. Koska kulttuuri on tällaisten henkilökohtaisten ja myös jaettujen identiteettien kenties tärkein rakennusaine, sen pitää olla kaikkien saavutettavissa. Tässä selonteossa todetaankin se, että oikeus kulttuuriin kuuluu kaikille asuinpaikasta, tulotasosta, fyysistä ominaisuuksista tai kielitaidosta riippumatta — siellä todetaan, että kulttuuri kuuluu kaikille.

Yhteiskunnan tulee tukea kulttuuritoimintaa niin monipuolisesti, että jokaisella on mahdollisuus nauttia kulttuurista sen kokijana, sen tekijänä tai harrastajana. Tämä edellyttää sitä, että niin kulttuuri-instituutioiden kuin harrastusmahdollisuuksien ylläpito toteutuu, ja se tarkoittaa sitä, että myös tapahtumia ja taiteilijoita tuetaan. Ilman sitä tätä kaikkea ei synny. Tuki voi olla myös tiloja tai neuvontaa, ja pitää muistaa, että kulttuurin saavutettavuus edellyttää myös esteettömyyttä. Julkisella rahoituksella pitää myös ohjata kulttuuritoimijoita tämän saavutettavuuden laajaan huomioimiseen, ja me tarvitsemme nykyistä suunnitelmallisempaa toimintaa niiden tavoittamiseen, jotka jäävät palveluiden ulkopuolelle. Erilaisten hoitopaikkojen tai oppilaitosten arkeen pitää tuoda järjestelmällisesti taide- ja kulttuuritoimintaa, ja tätähän kunnat paljon myös tekevät. Vammaisten henkilöiden osallistuminen kulttuuripalveluihin edellyttää tietenkin myös toimivia kuljetus- ja tulkkauspalveluita, apuvälineitä ja avustajien vapaata pääsyä.

Kulttuuri on kokemuksia niin katsojana, kuulijana kuin kokijana, mutta se on tekemistäkin. Mahdollisuudet kulttuurin harrastamiseen ovat kulttuuripoliittisesti yhtä tärkeitä kuin kulttuurin seuraaminen. Erilaiset harrastusmuodot matalan kynnyksen kokeiluista aina pitkäjänteiseen taiteen perusopetukseen on pidettävä osana kuntien ja muun kulttuurijärjestelmän kokonaisuutta. Me kaikki tiedämme, että kun lapset oppivat kulttuuriharrastuksiin, niin he jatkavat sitä harrastusta sitten myös vanhempana. Monen isoäiti on soittanut lapsuudessa pianoa, oppinut sen ja soittelee sitten vanhoilla päivilläänkin, ja se ilahduttaa koko elämän ajan.

Kulttuuri on kokemuksia, se on siis kokemuksia, joita me kaikki yhdessä voimme jakaa. Mutta kulttuurin saavutettavuuden ja saatavuuden suurin este on tänä päivänä, sen kyllä tiedostamme, rahanpuute — eurot vaikuttavat aina jokaisen paikkakunnan kulttuuritarjontaan. Se vaikuttaa hintaan, harrastusmahdollisuuksiin niin harrastajana kuin toteuttajan näkökulmasta, ja nämä voimavarat sitten vaikuttavat suoraan teattereiden, orkestereiden ja museoiden tarjontaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Taiteen, kulttuurin ja tapahtumien arvo yhteiskunnalle ja yhteenkuuluvuudelle sekä myös hyvinvoinnille on — se kyllä täytyy sanoa — kiistaton, ja se on valtava, ja siksi pitää olla tavoitteena, että kulttuurirahoitus on riittävä ja että siinä otetaan huomioon saavutettavuus ja saatavuus ja kulttuurilliset oikeudet. Tärkeää on, että tällaisella pitkäjänteisellä rahoituksella varmistetaan ennakoitavuus ja pitkäjänteinen toiminta. Eli nyt tällä hetkellä, kun näistä leikkauksista puhutaan, tämä nousee esiin kulttuuritoimijoilta, että pitää pystyä ennakoimaan, mikä se taso on, niin että sitten voidaan rakentaa se toiminta myös tämä rahoitus pitkäjänteisesti huomioon ottaen.

Myös taiteen vapaus on tärkeä itseisarvo. Siitä tässä nyt on vähemmän puhuttu, ja on tärkeää muistaa, että ei ole poliitikkojen eikä virkamiesten ja rahoittajien tehtävä määritellä taiteen sisältöjä.

No, tämä kulttuuripoliittinen selonteko ansaitsee kiitoksen laajasta valmistelupohjasta. Se on asiantuntevasti valmisteltu ja tunnistaa kulttuurin yhteiskunnallisen merkityksen, ja selontekoon valiokunnassa tehdyt kannanotot täydentävät sitä. Jatkotyössä on tärkeää, että tämä laaja valmistelupohja säilyy ja että valiokunnan kannanotot ovat mukana valmistelussa. Haluan kiittää ministeriä, ministeri Talvitietä ja sivistysvaliokunnan jäseniä hyvästä ja rakentavasta vuorovaikutuksesta tämän selonteon käsittelyssä ja valmistelussa. Valiokunta haluaakin olla mukana selonteon toimeenpanon seurannassa tiiviisti. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

20.47 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Heti alkuun teen vastalauseen numero 2 mukaisen kannanoton.

Myös minä haluan nostaa lasten ja nuorten kulttuurikokemuksen tärkeyden. He ovat meidän tulevaisuuden kulttuurin tekijöitä ja myös tulevia yleisöjä. Tarvitsemme Taidetaajien jatkon turvaamista. Se tilanne on sellainen, että se on tämän hallituskauden aikana ratkaistava. Tarvitsemme lisäresurssia myös taiteen perusopetukseen, lasten kulttuurikeskuksille ja myös harrastusten Suomen malliin lisää mahdollisuuksia päästä juuri kulttuuri- ja taideharrastusten pariin. Pitäisi turvata se mahdollisuus, että jokainen halukas lapsi ja nuori pääsee kokemaan kulttuuria ja pääsee harrastamaan kulttuuria. Nyt esimerkiksi meidän taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa Espoossa on pitkät jonot ja pääsykokeet, ja kaikki halukkaat lapset eivät sinne mahdu sisään.

Sitten muutama ehdotus kirjallisuusosalta, ensin Celiää, Saavutettavuuskirjastoa, koskien:

Saavutettavuuskirjasto on palvelu, josta meidän on syytä olla ylpeitä. Tuomme kirjallisuutta myös heidän saatavilleen, jotka tarvitsevat esimerkiksi äänikirjoja kirjallisuudesta nauttimiseen vamman, sairauden, keskittymisvaikeuksien tai muun syyn takia. Celia tuottaa saavutettavaan muotoon vuosittain noin 30 prosenttia kaikesta Suomessa julkaistusta kauno- ja tietokirjallisuudesta, ja lainattavissa on noin 55 000 teosta. Vuonna 24 Celiasta tehtiin 1,4 miljoonaa lainaa.

Tilanne ei kuitenkaan ole reilu kirjailijoille, jotka kasvavassa määrin jäävät ilman korvauksia Celia-lainoista. Vuoden 24 lainoista miljoona lainaa jäi korvaamatta, koska Celia on painottanut suoratoistoa. Vuoden 25 alusta lähtien Celia ei toimita enää lainkaan lainauskorvauksen piirissä olevia cd-kirjoja asiakkaille. Tämän kuun alusta Celia siirtyi uuteen malliin, jolloin suurin osa lainauksista putoaa lainauskorvauksen ulkopuolelle, sillä se ei enää maksa lainauskorvauksia verkossa lainattavista äänitteistä. Celia-netin kautta omalle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

koneelle ladattavat äänikirjat ovat korvauksen piirissä, mutta niitä on lainoista vain noin 6 prosenttia. Mekanismi on koettu näkövammaisten keskuudessa hankalaksi, ja sen takia se ei ole suosittu.

Tämä tarkoittaa, että ainoastaan 6 prosenttia Celia-kirjastosta tehdyistä lainoista on nyt lainauskorvauksen piirissä. Korvaus näistä cd-levyistä ja äänikirjoista on ollut 38 senttiä per lainaus ja suoratoistosta ei mitään. Nyt on odotettavissa, että muutoksen jälkeen 1,4 miljoonasta lainasta noin 80 000 on enää lainauskorvauksen piirissä, ja lopuista ei kirjailijoille makseta korvausta. Tämä alkaa näkyä kirjailijoille jo ensi vuonna, kun tämän vuoden korvauksia maksetaan, mutta vuonna 27 se näkyy erityisen rajusti. Tässä ei ole kyse mistään isoista summista, jos matemaattisen laskutoimituksen tekee. Ehdotankin — tein tästä myös talousarvioaloitteen — että joko jakovarakeskusteluissa tai viimeistään siinä lisätalousarvion yhteydessä tämä huomioitaisiin.

Sitten vähän isompi kysymys on lainauskorvauksien saaminen ajan tasalle. Jos ajatellaan pohjoismaista tasoa, jossa Tanska ja Ruotsi ovat systemaattisesti aina korottaneet sitä tasoa, jotta se lainauskorvauksen arvo säilyisi, niin se vaatisi noin 20 prosentin korotusta lainauskorvauksiin varattuun summaan, mutta sen voisi hyvin toteuttaa vaiheittain, kunhan se saataisiin käyntiin.

Vielä pieni ehdotus, joka ei sisällä kustannusta ja josta myös tein talousarvioaloitteen: Vuonna 23 e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytön korvausta varten varatusta miljoonasta jäi käyttämättä 450 000 euroa. Käyttämättä jäänyt summa siirrettiin seuraaville vuosille. Summa ei ole kuitenkaan vielä kukaan kulunut, ja sen voisi siirtää kompensoimaan painettujen kirjojen lainausmäärän kasvua ja tekijöiden laskeneita lainauskorvauksia. Se toisi jo pientä helpotusta kirjailijoille mutta ei vaatisi lisää rahaa hallitukselta.

Tässä ehdotuksia, joihin saa tarttua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

20.52 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Aluksi totean, että kannatan edustaja Hopsun tekemiä ehdotuksia.

Kulttuuri on olennainen osa hyvinvointia, oppimista ja osallisuutta. Kulttuuri ei ole vain taidetta, se on tapa olla yhteydessä toisiin ja rakentaa yhteistä todellisuutta. Kulttuurihyvinvointi on käsite, joka yhdistää taiteen, kulttuurin ja ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin. Meillä on vahvaa tutkimusnäyttöä siitä, että kulttuuri tukee mielenterveyttä, vähentää yksinäisyyttä ja vahvistaa elämäntilannetta. Siksi kulttuuripalvelut eivät ole vain sivistystoimen asia, ne kuuluvat myös hyvinvoinnin edistämisen ytimeen.

Erityisesti haluan vielä nostaa esiin taidekasvatuksen merkityksen. Taidekasvatus ei ole vain teknisten taitojen opettamista, se on tunneilmaisun, luovuuden ja ajattelun kehittämistä. Se antaa lapsille ja nuorille välineitä käsitellä maailmaa, rakentaa identiteettiä ja osallistua yhteiskuntaan. Taidekasvatus kuuluu jokaiselle lapselle riippumatta siitä, missä kunnassa hän asuu tai millaisessa perheessä hän kasvaa.

Toinen keskeinen osa kulttuuripolitiikkaa on lukutaito. Lukutaito on demokratian perusta. Se on kyky ymmärtää, osallistua ja vaikuttaa. Suomessa lukutaito on ollut vahva, mutta erot kasvavat. Meidän on varmistettava, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus kehittyä lukijana, ei vain teknisesti vaan myös kriittisesti ja elämyksellisesti. Kirjastot, koulut ja kulttuuritoimijat ovat tässä avainasemassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kuntien rooli kulttuurin edistäjänä on erityisen tärkeä. Meidän on varmistettava, että kulttuuripalvelut ovat saavutettavia kaikille: lapsille, nuorille, ikäihmisille, eri kieli- ja kulttuuriryhmille. Kulttuuripolitiikan tulee olla yhdenvertaista ja alueellisesti tasa-arvoista. Se ei saa jäädä säästötoimien jalkoihin.

Kulttuuri on perusta hyvälle elämälle ja toimivalle yhteiskunnalle.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.